

हर्बल फार्म वर्कर

छोटो अवधिको

पाठ्यक्रम

(कम्पिटेन्सीमा आधारित)

प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालीम परिषद्

पाठ्यक्रम विकास महाशाखा

सानोठिमी, भक्तपुर

पहिलो संशोधन २०१०

अनुवाद २०१३

विषय सूची

परिचय.....	4
लक्ष्य	4
उद्देश्य.....	4
अवधि	5
लक्षित समूह.....	5
लक्षित स्थान.....	5
समूहको आकार.....	5
प्रशिक्षणको माध्यम	5
हाजिरी ढाँचा.....	5
पाठ्यक्रमको केन्द्रबिन्दु	5
प्रवेशको आधार	5
प्रशिक्षणका माध्यम र सामानहरू.....	6
प्रशिक्षण र सिकाइका प्रक्रियाहरू:	6
अनुगमनको प्रबन्ध	6
श्रेणीगत पद्धति	6
प्रशिक्षार्थीको विस्तृत मूल्याङ्कन	7
प्रशिक्षकको न्यूनतम योग्यता.....	7
१ प्रशिक्षक प्रशिक्षार्थी अनुपात.....	7
२ प्रशिक्षणका लागि सुभावहरू	7
प्रमाणपत्रको व्यवस्था.....	8
सीप परीक्षणको व्यवस्था	8
मोड्युल १ : औजार उपकरण र सुरक्षा.....	11
सब मोड्युल: १: औजार र उपकरण.....	11
सब मोड्युल २ : सुरक्षाका प्रक्रियाहरू	14
मोड्युल : २ : जडीबूटीहरूको उत्पादन.....	18
सब मोड्युल : १ : जडीबूटीहरूको पहिचान	18
सब मोड्युल : २ : माटोको परीक्षण र सुधार.....	24
सब मोड्युल : ३ : जमीनको तयारी.....	27
सब मोड्युल : ४ : नर्सरी व्यवस्थापन	30
सब मोड्युल : ५ : सिंचाई.....	33
सब मोड्युल : ६ : (अर्को ठाउँमा सार्न विरुवा) ट्रान्सप्लान्ट र वीउहरू छर्ने.....	36
सब मोड्युल : ७ : भारपात रोप्नु र विरुवा रोप्ने / थप्ने (फिलिड)	39
सब मोड्युल : ८ : मल र मलिलो बनाउने.....	41
सब मोड्युल : ९ : रोग र पेस्ट	44
मोड्युल : ३ : जडिबुटि वीऊ उत्पादन.....	47
मोड्युल : ४ : बिक्री वितरण र व्यावसायिक संचार.....	50
सब मोड्युल : १ : जडीबूटीको संकलन.....	50
सब मोड्युल : २ : बिक्री वितरण	53
सब मोड्युल : ३ : व्यावसायिक संचार.....	55
औजार र उपकरणको सूची	58

सुविधाहरू	58
पढने सामानहरू.....	58
एनेक्स: साधारण मोड्युल.....	59
मोड्युल ५ : साधारण मोड्युल	59
सब मोड्युल : १ : प्रयोगात्मक गणित	59
सब मोड्युल : २ : व्यवसाय स्वास्थ्य र सुरक्षा.....	63
सब मोड्युल : ३ : प्राथमिक चिकित्सा	67
सब मोड्युल ४ : एच आई भि/एडस	70
सब मोड्युल : ५ : संचार	72
सब मोड्युल : ६ : उद्यमशीलता विकास.....	79
General Quality Indicators.....	81

परिचय

यो जडीबुटी किसानको पाठ्यक्रम सम्बन्धित पेशा वा व्यवसायमा काम गर्न सक्ने खालका सीप ज्ञान र धारणायुक्त रोजगारमूलक कामदार तयार गर्नका लागि निर्माण गरिएको हो । यस पाठ्यक्रममा प्रशिक्षार्थीहरूले जडीबुटी किसानको भर तथा जडीबुटी खेती गर्ने खेतहरूमा अभ्यास गर्नेछन् । प्रशिक्षार्थीहरूले एकपटक सीपमा सक्षमता प्राप्त गरिसकेपछि, उनीहरूलाई रोजगारी र स्वरोजगारी गर्नका लागि पर्याप्त अवसरहरू प्राप्त हुनेछन् । यसबाट देशको गरीबी न्यूनीकरण गर्नका लागि राष्ट्रिय रूपमा योगदान पुऱ्याउनेछन् । यस पाठ्यक्रममा समावेश गरेका सीप र ज्ञानले उनीहरूको ज्ञान र सीपको अभिवृद्धि गर्दै उनीहरूलाई आफ्नो पेशामा आवश्यक जडीबुटी खेतीको ज्ञान र सीपमा दक्ष बनाइनेछ । यस पाठ्यक्रमको मुख्य विशेषता भनेको साक्षर मात्र भएका विद्यालय छोडेका विद्यार्थीहरूलाई समावेश गर्नु नै हो ।

लक्ष्य

यस कार्यक्रमको मुख्य उद्देश्य देशका इच्छुक व्यक्ति वा समूहहरूलाई जडीबुटी खेतीको प्रविधिको क्षेत्रमा आधारभूत तहका जडीबुटी किसान तयार गर्न तालिम दिई देश विदेशमा जडीबुटी खेतीको काममा रोजगार गर्न सक्षम **जडीबुटी किसान** उत्पादन गर्नु हो ।

उद्देश्य

तालिमको समाप्तपछि प्रशिक्षार्थीहरू निम्नलिखित कार्य गर्न सक्षम हुनेछन्:

१. औजार उपकरण संचालन गर्न
२. सुरक्षाका उपायहरू अपनाउन
३. जडीबुटीको पहिचान गर्न
४. माटोको परीक्षण र सुधार गर्न
५. जमीन तयार गर्न
६. नर्सरी व्यवस्थापन/बिरूवा उमार्न
७. सिंचाइ गर्न
८. बिरूवा रोप्न वा सार्न/बिरूवा वितरण गर्न
९. भारपात उखेलन वा गोडमेल गर्न
१०. कम्पोष्ट वा मलखाद प्रयोग गर्न
११. रोगहरू/हानीकारक कीटाणुहरूको नियन्त्रण गर्न
१२. उत्पादित जडिबुटीको संकलन, संरक्षण र भण्डारण गर्न
१३. उत्पादित जडिबुटीको बजारीकरण, प्रचार प्रसार तथा वितरण गर्न ।

यो पाठ्यक्रमले प्रशिक्षार्थीलाई जडीबुटी किसानले गर्नुपर्ने ज्ञान र सीप प्रदान गर्नेछ । तालिम दाता/प्रशिक्षकहरूले आधारभूत तहको प्राविधिक कार्यकर्ताका लागि आवश्यक पर्ने सीप/निदिष्ट कामहरू प्रदर्शन गर्न र प्रशिक्षार्थीहरूलाई ती सीप/निदिष्ट कामहरूको अभ्यास गर्न मौका प्रदान गरिनेछ । प्रशिक्षार्थीले व्यवसायका क्रममा यस पाठ्यक्रमले योजना गरेका सीपहरूका लागि आवश्यक पर्ने फरक खालका औजार, उपकरण र सामानहरूको प्रयोग र अभ्यास गर्नेछन् ।

यो तालिम सफलतापूर्वक पूरा गर्न प्रशिक्षार्थीहरू औजार उपकरण संचालन गर्न; सुरक्षाका उपायहरू अपनाउन; जडीबुटीको पहिचान गर्न; माटोको परीक्षण/स्याहार संभार गर्न; जमीन तयार गर्न; आवश्यक बिरूवाहरू उमार्न/नर्सरी व्यवस्थापन गर्न; सिंचाई गर्न; बिरूवा रोप्न/बिरूवा रोप्न

वा सार्न/बिरूवा वितरण गर्न भारपात उखेलन वा गोडमेल गर्न; कम्पोष्ट वा मलखाद प्रयोग गर्न; रोगहरू/हानीकारक कीटाणुहरूको नियन्त्रण गर्न; जडीबुटीका बीऊ उत्पादन गर्न; जडीबुटीको बाली काट्न, संकलन, संरक्षण र भण्डारण गर्न, काटेको बाली बिक्री गर्न, व्यवसायिक संचार एबम् प्रचार प्रसार गर्न योग्य हुनेछन् ।

अवधि

यस कोर्षको पूरा प्रशिक्षण अवधि ३९० घण्टा रहेको छ ।

लक्षित समूह

कम्तीमा कक्षा ५ उत्तीर्ण गरेका इच्छुक व्यक्तिहरू नै यस तालिम कार्यक्रमका लागि लक्षित समूह मानिएको छ ।

लक्षित स्थान

यस तालिम कार्यक्रमका लागि लक्षित स्थान नेपाल देशभर हुनेछ ।

समूहको आकार

यस तालिम कार्यक्रमका लागि यस पाठ्यक्रममा निर्धारण गरिएका काम वा क्षमताहरू र प्रशिक्षण गर्नका लागि आवश्यक पर्ने सम्पूर्ण स्रोतहरू भएमा कक्षामा विद्यार्थीको संख्या बढीमा २० जनासम्म राख्न सकिनेछ ।

प्रशिक्षणको माध्यम

यस कार्यक्रमको लागि प्रशिक्षण गर्ने माध्यम नेपाली वा अंग्रेजी वा दुबै हुनेछ, तर सबै प्रशिक्षार्थी स्थानीय भाषा बुझ्ने भएमा स्थानीय भाषामा पनि प्रशिक्षण गर्न सकिनेछ ।

हाजिरी ढाँचा

आन्तरिक मूल्याङ्कन वा अन्तिम परीक्षामा सामेल हुनका लागि प्रशिक्षार्थीहरूको उपस्थिति सैद्धान्तिक कक्षामा ८०% र प्रयोगात्मक कक्षामा ९०% हुनुपर्नेछ ।

पाठ्यक्रमको केन्द्रबिन्दु

यो सक्षमतामा आधारित पाठ्यक्रम हो । यस पाठ्यक्रमले सक्षमतायुक्त क्रियाकलापमा जोड दिएको छ । यसैले ८० % समय प्रयोगात्मक क्रियाकलाप संचालन गर्न र बाँकी २० % समय सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञानलाई छुट्याइएको छ । यसकारण यस पाठ्यक्रममा मुख्यतः निर्धारण गरिएका विशिष्ट क्रियाकलापहरू/सीपलाई बढी जोड दिइनेछ ।

प्रवेशको आधार

तल उल्लेख गरिएका आधारहरूले पूरा गर्ने व्यक्तिहरू यस पाठ्यक्रमका कार्यक्रममा भाग लिन सक्नेछन्:

- न्यूनमत कक्षा ५ पास गरेको
- कम्तीमा १८ वर्ष पूरा भएको
- शारीरिक तथा मानसिक रूपमा तन्दुरुस्त
- प्रवेश परीक्षा उत्तीर्ण गरेको

ग्रामीण, गरीब, महिला, दलित, जनजाति, सुविधाबाट वञ्चित समूह र द्वन्द्वबाट पीडित समूहलाई यस कार्यक्रमा प्राथमिकता दिइनेछ ।

प्रशिक्षणका माध्यम र सामानहरू

प्रभावकारी प्रशिक्षण र प्रदर्शनका लागि तल उल्लेख गरिएका प्रशिक्षण माध्यम र सामानहरू सुझाव गरिएका छन् :

प्रकाशित माध्यमका सामग्रीहरू: एसिस्मेन्ट शीट्स, केस स्टडिहरू, हेण्डआउट्स, इन्फोर्मेशन शीट्स, व्यक्तिगत ट्रेनिङ्ग प्याकेजहरू, प्रोसिडर शीट्स, परफरमेन्स चेक लिष्ट्स, टेक्स्टबुक्स आदि ।

पूर्व निर्धारित माध्यमका सामग्रीहरू: डिस्प्ले मोडेल्स, फ्लिप चार्ट्स, पोष्टर्स, राइटिङ्ग बोर्ड आदि
पूर्व अनिर्धारित माध्यमका सामग्रीहरू: ओप्याक प्रोजेक्सन्स, ओभरहेड ट्रान्सपरेन्सिज, स्लाइड्स आदि ।

श्रव्यदृश्य माध्यमका सामग्रीहरू: अडिओ टेप्स, फिल्मस्, स्लाइड टेप प्रोग्राम्स, भिडिओटेप्स आदि ।
कम्प्युटरमा आधारित प्रशिक्षण माध्यमका सामग्रीहरू: कम्प्युटरमा आधारित प्रशिक्षणहरू, इन्टरेक्टिभ भिडियोज आदि ।

प्रशिक्षण माध्यम र सामग्रीहरू: प्रभावकारी प्रशिक्षण र प्रदर्शनका लागि तल दिइएका प्रशिक्षण माध्यम र सामग्रीहरू सुझाव गरिएका छन्:

प्रकाशित माध्यम र सामग्रीहरू

सुरूमा नै निर्धारण नगरिएका माध्यम र सामग्रीहरू

सुरूमा नै निर्धारण गरिएका माध्यम र सामग्रीहरू

श्रव्यदृश्य माध्यम र सामग्रीहरू

कम्प्युटरमा आधारित प्रशिक्षणका सामग्रीहरू

प्रशिक्षण र सिकाइका प्रक्रियाहरू:

यस कार्यक्रमको प्रशिक्षणका लागि विभिन्न प्रशिक्षणका तरिकाहरूको मिश्रण गरिनेछ । जस्तै वर्णनात्मक शिक्षण, समूह छलफल, प्रदर्शन, नाटकीय अभिनय, अर्काको निर्देशनमा प्रयोग, प्रयोगात्मक अभ्यास, क्षेत्रगत कार्य र अन्य स्वतन्त्र सिकाईहरू ।

सैद्धान्तिक: वर्णनात्मक शिक्षण, समूह छलफल, निदिष्ट कार्य, समूह कार्य

प्रयोगात्मक: प्रदर्शन, निरीक्षण, नाटकीय स्वाँग (हाउभाउ), अर्काको निर्देशनमा प्रयोग, प्रयोगात्मक अभ्यास, क्षेत्रगत कार्य र आत्मप्रयोग ।

अनुगमनको प्रबन्ध

पहिलो अनुगमन: कार्यक्रम पूरा भएको छ महिना पछि ।

दोस्रो अनुगमन : पहिलो अनुगमन पूरा भएको छ महिना पछि

अनुगमन चक्र: दोस्रो अनुगमन पूरा भएपछि पाँच वर्षसम्म एक वर्षको चक्र वा प्रतिवर्ष अनुगमन गरिनेछ

श्रेणीगत पद्धति

श्रेणी पद्धति: प्रशिक्षार्थीहरूले परीक्षा/मूल्याङ्कनमा प्राप्त गरेको अङ्कको प्रतिशतका आधारमा उनीहरूको श्रेणी निर्धारण निम्न बमोजिम गरिनेछ ।

विशिष्ट श्रेणी: ८०% वा सो भन्दा बढी अङ्कल्याई उत्तीर्ण

प्रथम श्रेणी: ७५% वा सो भन्दा बढी र ८०% भन्दा कम अङ्क ल्याई उत्तीर्ण

द्वितीय श्रेणी: ६५% वा सो भन्दा बढी ७५% भन्दा कम अङ्क ल्याई उत्तीर्ण

तृतीय श्रेणी ६०% वा सो भन्दा बढी ६५% भन्दा कम अङ्क ल्याई उत्तीर्ण

प्रशिक्षार्थीको विस्तृत मूल्याङ्कन

- ◆ सम्बन्धित प्रशिक्षक वा तालीमदाताबाट सम्पूर्ण कोर्षको प्रत्येक क्षेत्रका सीपको सक्षमता निश्चित गर्न प्रशिक्षार्थीको क्रियाकलापको निरन्तर मूल्याङ्कन ।
- ◆ प्रशिक्षार्थीहरूले सिकेका सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञानको मूल्याङ्कन प्रशिक्षकले प्रशिक्षण अवधिमा गरिएको प्रशिक्षणका आधारमा लिखित परीक्षा वा मौखिक अन्तर्वार्ताद्वारा गरिनेछ ।
- ◆ प्रशिक्षणको अवस्थामा प्रशिक्षार्थीहरूले सैद्धान्तिक र प्रयोगात्मक दुवै खालका मूल्याङ्कनमा औसत ६०% अंक प्राप्त गर्नुपर्नेछ ।
- ◆ यस प्रशिक्षणका लागि प्रवेश परीक्षा सम्बन्धित प्रशिक्षण केन्द्र वा शिक्षालयले सम्पन्न गर्नेछन् ।

प्रशिक्षकको न्यूनतम योग्यता

- ◆ सम्बन्धित क्षेत्रमा डिप्लोमा वा सो सरह
- ◆ राम्रो संचार र प्रशिक्षण सीप भएको
- ◆ सम्बन्धित क्षेत्रमा अनुभवी

१ प्रशिक्षक प्रशिक्षार्थी अनुपात

- ◆ प्रयोगात्मक कक्षाका लागि १:१०
- ◆ सैद्धान्तिकका लागि कक्षाको अवस्था हेरी २० जना सम्म

२ प्रशिक्षणका लागि सुझावहरू

- ◆ उद्देश्य छनोट गर्नुहोस् ।
 - ज्ञानको क्षेत्रका उद्देश्यहरू
 - सीपको क्षेत्रका उद्देश्यहरू
 - अवधारणाको क्षेत्रका उद्देश्यहरू
- ◆ विषयवस्तु छनोट गर्नुहोस् ।
 - विस्तृतरूपमा विषयवस्तुहरूको अध्ययन
 - ज्ञानको क्षेत्रका लागि सम्बन्धित विषयवस्तुहरूको छनोट
 - सीपको क्षेत्रका लागि सम्बन्धित विषयवस्तुहरूको छनोट
 - अवधारणाको क्षेत्रका लागि सम्बन्धित विषयवस्तुहरूको छनोट
- ◆ प्रशिक्षणको प्रक्रिया छनोट गर्नुहोस् ।
 - प्रशिक्षक केन्द्रित तरीका: प्रवचन, प्रदर्शन, प्रश्नोत्तर, आदि
 - प्रशिक्षक केन्द्रित तरीका जस्तै प्रयोगात्मक, क्षेत्रीय भ्रमण, आविष्कार, समस्या समाधान, सर्भेक्षण आदि
 - अन्तर्क्रियात्मक तरीकाहरू, जस्तै छलफल, समूह प्रशिक्षण, प्रदर्शनी आदि
 - नाटकीय तरीकाहरू अभिनय र नाटकीयता
- ◆ ज्ञान, अवधारणा र सीपका क्षेत्र, कक्षाको योजनाका उद्देश्यहरूका आधारमा प्रशिक्षणका तरिका छनोट गर्नुहोस् ।
- ◆ उपयुक्त प्रशिक्षण सामग्रीहरू छनोट गरेर तिनीहरूलाई उपयुक्त समय र स्थानमा प्रयोग गर्नुहोस् ।
- ◆ ज्ञान, अवधारणा र सीपका क्षेत्रको प्रतिनिधित्व हुने गरी विभिन्न मूल्याङ्कन औजारहरू प्रयोग गरी प्रशिक्षार्थीहरूको मूल्याङ्कन गर्नुहोस् ।

- ◆ कक्षा कोठा/क्षेत्रीय कार्य/कार्यशाला मिलाउने र व्यवस्थापनका लागि योजनाहरू बनाउनु होस् ।
- ◆ उद्देश्यहरू, विषयवस्तु र प्रशिक्षण प्रक्रियाबीच संयोजन गर्नुहोस् ।
- ◆ सैद्धान्तिक र प्रयोगात्मक कक्षाका लागि कक्षायोजना तयार गर्नुहोस् ।
- ◆ प्रशिक्षण/योजना प्रस्तुती/संचालन गर्नुहोस् ।
- ◆ प्रशिक्षण/योजना मूल्याङ्कन गर्नुहोस् ।

प्रमाणपत्रको व्यवस्था

सम्बन्धित प्रशिक्षण दिने संस्थाले यस पाठ्यक्रमले तोकेको सबै आवश्यकताहरू सफलतापूर्वक पूरा गर्ने सबै प्रशिक्षार्थीहरूलाई “जडिबुटी किसान” को प्रमाणपत्र प्रदान गर्नेछ ।

सीप परीक्षणको व्यवस्था

जडिबुटी किसानको प्रमाणपत्र प्राप्त गरेका प्रशिक्षार्थीहरू राष्ट्रिय सीप परीक्षण समितिद्वारा निर्धारण गरिएको पूर्व शर्तहरूका आधारमा तह एक (तह-१) को सीप परीक्षण परीक्षामा संमिलित हुन सक्नेछन् ।

कोष संरचना

व्यवसाय शीर्षक : जडीबुटी किसान								
	मोडचूल/सब मोडचूल	प्रकृति	सै	व्या	जम्मा	सै	व्या	जम्मा
१.	औजार उपकरण र सुरक्षा	सै+व्या	३	११	१४	२	८	१०
	१. औजार उपकरण	सै+व्या	२	८	१०			
	२. सुरक्षाका उपायहरू	सै+व्या	१	३	४			
२.	जडीबुटीको खेती	सै+व्या	३०	१४६	१७६	४०	१६०	२००
	१. जडीबुटीको पहिचान	सै+व्या	१	५	६			
	२. माटोको परीक्षण र सुधार	सै+व्या	२	२०	२२			
	३. जमीनको तयारी	सै+व्या	७	२८	३५			
	४. नर्सरी व्यवस्थापन	सै+व्या	५	२२	२७			
	५. सिंचाई	सै+व्या	२	१२	१४			
	६. बिरूवा रोपाई/ सराई /बिरूवा वितरण	सै+व्या	८	३२	४०			
	७. भारपात उखेल्ने वा गोडमेल	सै+व्या	४	२०	२४			
	८. कम्पोष्ट वा मलखाद	सै+व्या	३	१३	१६			
	९. रोगहरू र हानीकारक कीरा/ कीटाणुहरू	सै+व्या	२	१२	१३			
३.	जडीबुटीको बीऊ उत्पादन	सै+व्या	४	२०	२४	४	१६	२०
४.	बजारीकरण र संचार	सै+व्या	१७	६७	८४	४	१६	२०
	१. जडीबूटी बाली कटान	सै+व्या	६	२७	३३			
	२. बिक्री वितरण	सै+व्या	६	२४	३०			
	३. व्यावसायिक संचार	सै+व्या	५	१६	२१			
	उप मोडचूल जम्मा		५८	२६२	३२०	५०	२००	२५०
५.	साभ्ना मोडचूल	सै+व्या	२८	६२	९०	१०	४०	५०
	१. प्रयोगात्मक गणित	सै+व्या	४	१६	२०			
	२. व्यावसायिक स्वास्थ्य र सुरक्षा	सै+व्या	२	८	१०			
	३. प्राथमिक उपचार	सै+व्या	१	४	५			
	४. एच. आई. भि./एड्स	सै+व्या	१	४	५			
	५. संचार	सै+व्या	२	८	१०			
	६. उद्यमशीलता विकास	सै+व्या	१८	२२	४०			
	कूल जम्मा		७२	३१८	३९०	६०	२४०	३००

मोड्युल र सब मोड्युलको सूची

मोड्युल १ : औजार, उपकरण र सुरक्षा

सब मोड्युल १ : औजार र उपकरण

सब मोड्युल २ : सुरक्षाका उपायहरू

मोड्युल २ : जडीबूटीहरूको खेती

सब मोड्युल १ : जडीबूटीहरूको पहिचान

सब मोड्युल २ : माटोको परीक्षण र सुधार

सब मोड्युल ३ : जमिनको तयारी

सब मोड्युल ४ : नर्सरी व्यवस्थापन

सब मोड्युल ५ : सिंचाइ

सब मोड्युल ६ : बिरूवा रोपाई/सराई/बीउ वितरण

सब मोड्युल ७ : झारपात उखेलन वा गोडमेल

सब मोड्युल ८ : कम्पोष्ट र मलखाद

सब मोड्युल ९ : रोगहरू र हानीकारक कीरा/कीटाणुहरू

मोड्युल ३ : जडीबूटीको वीऊ उत्पादन

मोड्युल ४ : बजारीकरण र संचार

सब मोड्युल १ : जडीबूटी बाली कटान

सब मोड्युल २ : बिक्री वितरण

सब मोड्युल ३ : व्यावसायिक संचार

मोड्युल ५ : साझा मोड्युल

सब मोड्युल ३ : प्रयोगात्मक गणित

सब मोड्युल ३ : व्यावसायिक स्वास्थ्य र सुरक्षा

सब मोड्युल ३ : प्राथमिक उपचार

सब मोड्युल ३ : एच.आइ.भी/ एड्स

सब मोड्युल ३ : संचार

सब मोड्युल ३ : साना उद्यम विकास

मोड्युल १ : औजार उपकरण र सुरक्षा					
विवरण: यस मोड्यूलमा फर्ममा काम गर्दा आवश्यक पर्ने औजार/उपकरणहरूको पहिचान र संचालन गर्ने साथै सुरक्षाका उपायहरू अपनाउने सीप र ज्ञान समेत समावेश छन् ।					
उद्देश्य:					
<ul style="list-style-type: none"> • औजार, उपकरणहरूको संचालन गर्न • सुरक्षाका उपायहरूको अबलम्बन गर्न 					
सब मोड्युलहरू:					
१. औजार र उपकरण					
२. सुरक्षाका प्रक्रियाहरू					
सब मोड्युल: १: औजार र उपकरण					
विवरण: यस मोड्यूलमा फार्मको काम गर्दा आवश्यक पर्ने औजार/ उपकरणहरूको संचालनका लागि आवश्यक पर्ने सीप र ज्ञान समावेश छन् ।					
उद्देश्य:					
<ul style="list-style-type: none"> • औजार, उपकरणहरूको संचालन गर्न 					
निर्दिष्ट कार्य: यसमा प्रत्येक निर्दिष्ट कार्य र सो निर्दिष्ट कार्य सम्पन्न गर्न आवश्यक पर्ने न्यूनतम प्राविधिक ज्ञान र त्यसका लागि आवश्यक पर्ने औजार, उपकरण र सामग्रीहरू दिइएका छन् ।					
२ घण्टा (सै.) = ८ घण्टा (प्र.) = १० घण्टा				प्रस्तावित घण्टा	
क्र.सं.	निर्दिष्ट कार्यहरू/सीपहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान:	सै.	प्रा.	जम्मा
१.	हलो चलाऊ (जोत)	हलो <ul style="list-style-type: none"> • पहिचान • काम • संचालन प्रक्रिया • हेरविचार र मर्मत • सुरक्षा र सावधानी • अभिलेख राख्ने तरिका 	०.२	०.८	१
२.	पटहा/उत्तोलक संचालन गर	पटहा/उत्तोलक <ul style="list-style-type: none"> • पहिचान • काम • संचालन प्रक्रिया • हेरविचार र मर्मत • सुरक्षा र सावधानी • अभिलेख राख्ने तरिका 	०.२	०.८	१
३.	कुटोले खन	कुटो <ul style="list-style-type: none"> • पहिचान • काम 	०.२	०.८	१

		<ul style="list-style-type: none"> • संचालन प्रक्रिया • हेरविचार र मर्मत • सुरक्षा र सावधानी • अभिलेख राख्ने तरिका 			
४.	कोदालोले खन	कोदालो <ul style="list-style-type: none"> • पहिचान • काम • संचालन प्रक्रिया • हेरविचार र मर्मत • सुरक्षा र सावधानी • अभिलेख राख्ने तरिका 	०.२	०.८	१
५.	दाँदि संचालन गर	दाँदि <ul style="list-style-type: none"> • पहिचान • काम • संचालन प्रक्रिया • हेरविचार र मर्मत • सुरक्षा र सावधानी • अभिलेख राख्ने तरिका 	०.२	०.८	१
६.	हँसिया संचालन गर (काट)	हँसिया <ul style="list-style-type: none"> • पहिचान • काम • संचालन प्रक्रिया • हेरविचार र मर्मत • सुरक्षा र सावधानी • अभिलेख राख्ने तरिका 	०.२	०.८	१
७.	बन्चरो संचालन गर	बन्चरो <ul style="list-style-type: none"> • पहिचान • काम • संचालन प्रक्रिया • हेरविचार र मर्मत • सुरक्षा र सावधानी • अभिलेख राख्ने तरिका 	०.२	०.८	१
८.	नाप्ने फिता संचालन गर	नाप्ने फिता <ul style="list-style-type: none"> • पहिचान • काम • इकाई • संचालन प्रक्रिया • हेरविचार र मर्मत • सुरक्षा र सावधानी • अभिलेख राख्ने तरिका 	०.२	०.८	१

९.	स्रे संचालन गर	स्रेयर <ul style="list-style-type: none"> • पहिचान • काम • संचालन प्रक्रिया • हेरविचार र मर्मत • सुरक्षा र सावधानी • अभिलेख राख्ने तरिका 	०.२	०.८	१
१०.	तराजु संचालन गर (जोख)	तराजु <ul style="list-style-type: none"> • पहिचान • काम • संचालन प्रक्रिया • हेरविचार र मर्मत • सुरक्षा र सावधानी • अभिलेख राख्ने तरिका ढक <ul style="list-style-type: none"> • पहिचान • काम • प्रयोग • हेरविचार र मर्मत • सुरक्षा र सावधानी • अभिलेख राख्ने तरिका 	०.२	०.८	१
		उप जम्मा:	२	८	१०

सब मोड्युल २ : सुरक्षाका प्रक्रियाहरू					
विवरण: यस मोड्यूलमा कार्यक्षेत्रमा प्रयोग गर्ने सीप र ज्ञान तथा आवश्यक सुरक्षाका प्रक्रियाहरू समावेश छन् ।					
उद्देश्य: सुरक्षाका प्रक्रियाहरू अवलम्बन गर्न					
निर्दिष्ट कार्य: प्रत्येक निर्दिष्ट कार्यमा निर्दिष्ट कार्य र सो निर्दिष्ट कार्य सम्पन्न गर्न आवश्यक पर्ने न्यूनतम प्राविधिक ज्ञान र त्यसका लागि आवश्यक पर्ने औजार, उपकरण र सामग्रीहरू दिइएका छन् ।					
१ घण्टा (सै.) = ३ घण्टा -प्र.) = ४ घण्टा				प्रस्तावित घण्टा	
क.स	निर्दिष्ट कार्यहरू/सीपहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान:	सै.	प्रा.	जम्मा
१.	व्यक्तिगत सुरक्षाका प्रक्रियाहरू अवलम्बन गर	व्यक्तिगत सुरक्षा <ul style="list-style-type: none"> ● पहिचान ● आवश्यकता ● महत्व ● अवलम्बन गर्नु पर्ने कारण र अवस्था ● अवलम्बन प्रक्रिया ● साधनहरू ● सुरक्षा र सावधानी ● अभिलेख राख्ने तरिका 	०.१	०.४	०.५
२.	औजार/उपकरणको संचालन गर्दा सुरक्षाका प्रक्रियाहरूको अवलम्बन गर	औजार/ उपकरणको सुरक्षा <ul style="list-style-type: none"> ● पहिचान ● अवधारणा ● आवश्यकता ● सुरक्षाका प्रक्रियाहरूको अवलम्बन, ● प्रक्रिया ● हेरविचार र मर्मत ● सुरक्षा र सावधानी ● अभिलेख राख्ने तरिका 	०.१	०.४	०.५
३.	कार्यक्षेत्रका सुरक्षित प्रक्रियाहरूको अवलम्बन गर	कार्यक्षेत्र/कार्यस्थलका सुरक्षा <ul style="list-style-type: none"> ● पहिचान ● अवधारणा ● प्रक्रियाहरूको अवलम्बन, 	०.२	०.४	०.६

		<ul style="list-style-type: none"> ● आवश्यकता ● प्रक्रिया ● सुरक्षा र सावधानी ● अभिलेख राख्ने तरिका 			
४.	प्राकृतिक प्रकोपबाट सुरक्षा प्रक्रियाहरूको अवलम्बन गर	<p>प्राकृतिक प्रकोप</p> <ul style="list-style-type: none"> ● पहिचान ● अवधारणा ● प्रक्रिया ● अभिलेख राख्ने तरिका <p>प्राकृतिक प्रकोपबाट सुरक्षा</p> <ul style="list-style-type: none"> ● पहिचान ● अवधारणा ● प्रक्रियाहरूको अवलम्बन, ● आवश्यकता ● प्रक्रिया ● सुरक्षा र सावधानी ● अभिलेख राख्ने तरिका 	०.२	०.४	०.६
५.	रासायनिक असरबाट बचावटका लागि सुरक्षाका प्रक्रियाहरू अवलम्बन गर	<p>रासायनिक असर</p> <ul style="list-style-type: none"> ● पहिचान ● अवधारणा ● सुरक्षा र सावधानी ● अभिलेख राख्ने तरिका <p>रासायनिक असरबाट बचावटका लागि सुरक्षा</p> <ul style="list-style-type: none"> ● पहिचान ● अवधारणा ● प्रक्रियाहरूको अवलम्बन, ● आवश्यकता ● प्रक्रिया ● सुरक्षा र सावधानी ● अभिलेख राख्ने तरिका 	०.१	०.४	०.५
६.	मास्क/ग्लोभ/एप्रोन लगाऊ	<p>मास्क</p> <ul style="list-style-type: none"> ● पहिचान 	०.१	०.४	०.५

		<ul style="list-style-type: none"> ● काम ● आवश्यकता ● महत्व ● प्रयोग ● हेरविचार र मर्मत ● सुरक्षा र सावधानी ● अभिलेख राख्ने तरिका <p>ग्लोभ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● पहिचान ● काम ● आवश्यकता ● महत्व ● प्रयोग ● हेरविचार र मर्मत ● सुरक्षा र सावधानी ● अभिलेख राख्ने तरिका <p>एप्रोन</p> <ul style="list-style-type: none"> ● पहिचान ● काम ● आवश्यकता ● महत्व ● प्रयोग ● हेरविचार र मर्मत ● सुरक्षा र सावधानी ● अभिलेख राख्ने तरिका 			
७.	सामान्य प्राथमिक उपचारसँग परिचित होऊ (काटेको, घाउ भएको, सर्प/किराको टोकाइ, पोलेको, हाड भाँचिएको पखाला, ताप/सूर्यको डढाइ अवस्थामा)	<p>प्राथमिक उपचार</p> <ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा, ● आवश्यकता ● महत्त्व ● गर्नु पर्ने अवस्था ● उपचारका प्रक्रियाहरू <p>काटेको वा अन्य घाउ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● परिचय ● लक्षण 	०.२	०.४	०.६

	<ul style="list-style-type: none"> ● चिन्ह ● प्राथमिक उपचार हाड भाँचिएको ● परिचय ● लक्षण ● चिन्ह ● प्राथमिक उपचार सर्प/ किराको टोकाइ, ● परिचय ● लक्षण ● चिन्ह ● प्राथमिक उपचार पोलेको वा जलन ● परिचय ● लक्षण ● चिन्ह ● प्राथमिक उपचार डाइरिया/पखाला लागेको ● परिचय ● लक्षण ● चिन्ह ● प्राथमिक उपचार ताप/सूर्यको डढाइ ● परिचय ● लक्षण ● चिन्ह ● प्राथमिक उपचार ● सुरक्षा वा सावधानीहरू ● अभिलेख राख्ने तरिका 			
	जम्मा:	१	३	४

	मोड्युल : २ : जडीबूटीहरूको उत्पादन	
	विवरण: यस मोड्यूलमा जडीबूटीहरूको पहिचान; माटोको परीक्षण/संशोधन; जमिनको तयारी; नर्सरीको व्यवस्थापन/ तयारी/अङ्कुरण; सिंचाइको व्यवस्था; बिरूवा रोपाई / सराई / बीउ वितरण व्यवस्था, कम्पोष्ट र मलखादको प्रयोग तथा रोगहरू र हानीकारक कीरा /कीटाणुहरूको रोकथामका साथै सुरक्षा र सावधानीका प्रक्रियाहरू सम्बन्धी सीप र ज्ञान समावेश छन् ।	
	उद्देश्य: <ul style="list-style-type: none"> ● जडीबूटीहरूको पहिचान गर्ने ● माटोको परीक्षण/सुधार गर्ने ● जमिनको तयारी गर्ने ● नर्सरीको व्यवस्थापन गर्न/ बिरूवा उमाने ● सिंचाइको व्यवस्था गर्ने ● बिरूवा रोप्न वा सार्ने/बीउ छर्ने ● भारपात उखेलन वा गोडमेल गर्न ● कम्पोष्ट र मलखाद प्रयोग गर्न ● रोगहरू र हानीकारक कीरा /कीटाणुहरूको रोकथाम गर्न 	
	सब मोड्युलहरू: <ol style="list-style-type: none"> १. जडीबूटीहरूको पहिचान २. माटोको परीक्षण/सुधार ३. जमिनको तयारी ४. नर्सरी व्यवस्थापन ५. सिंचाइ ६. बिरूवा रोपाई/सराई/बीउ छर्ने ७. भारपात उखेलनु वा गोडमेल गर्नु र बिरूवा थप्नु ८. प्राङ्गारिक मलखाद ९. रोगहरू र हानीकारक कीरा /कीटाणुहरूको 	
	सब मोड्युल : १ : जडीबूटीहरूको पहिचान	
	विवरण: यस मोड्यूलमा जडीबूटीहरू पहिचान गर्न आवश्यक पर्ने सीप र ज्ञान समावेश छन् ।	
	उद्देश्य: <ul style="list-style-type: none"> ● जडीबूटीहरूको पहिचान गर्ने 	
	निर्दिष्ट कार्य: प्रत्येक निर्दिष्ट कार्यमा निर्दिष्ट कार्य र सो निर्दिष्ट कार्य सम्पन्न गर्न आवश्यक पर्ने न्यूनतम प्राविधिक ज्ञान र त्यसका लागि आवश्यक पर्ने औजार, उपकरण र सामग्रीहरू दिइएका छन् ।	
	१ घण्टा (सै.) = ५ घण्टा (प्र.) = ६ घण्टा	प्रस्तावित घण्टा

क्र.सं.	निर्दिष्ट कार्यहरू/सीपहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान:	सै.	प्र.	जम्मा
१.	जडीबुटीहरूको पहिचान र वर्गीकरण गर ।	जडीबूटीहरू: <ul style="list-style-type: none"> ● परिचय (परिभाषा) ● वर्गीकरण: (सुगन्धित तेल जन्य, औषधिजन्य) ● तराइ, पहाडतथा उच्च पहाडमा जडीबुटीको उत्पादन ● जडीबुटीहरू कुरिलो (स्वातरी): <ul style="list-style-type: none"> ● पहिचान ● खेतीको प्रक्रिया ● उत्पादन ● प्रयोग सर्पगन्धा: <ul style="list-style-type: none"> ● पहिचान ● खेतीको प्रक्रिया ● उत्पादन ● प्रयोग पिपला: <ul style="list-style-type: none"> ● पहिचान ● खेतीको प्रक्रिया ● उत्पादन ● प्रयोग हिमालयन जटामसी: <ul style="list-style-type: none"> ● पहिचान ● खेतीको प्रक्रिया ● उत्पादन ● प्रयोग कुङ्की, <ul style="list-style-type: none"> ● पहिचान ● खेतीको प्रक्रिया ● उत्पादन ● प्रयोग सतुवा,	०.४	२	२.४

		<ul style="list-style-type: none"> ● पहिचान ● खेतीको प्रक्रिया ● उत्पादन ● प्रयोग <p>पाँच औले,</p> <ul style="list-style-type: none"> ● पहिचान ● उत्पादन ● प्रयोग <p>नीरमसी</p> <ul style="list-style-type: none"> ● पहिचान ● खेतीको प्रक्रिया ● उत्पादन ● प्रयोग ● अभिलेख राख्ने तरिका <p>मध्यपहाडी चिराइतो:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● पहिचान ● खेतीको प्रक्रिया ● उत्पादन <p>अमला</p> <ul style="list-style-type: none"> ● पहिचान ● खेतीको प्रक्रिया ● उत्पादन <p>गुर्जो</p> <ul style="list-style-type: none"> ● पहिचान ● खेतीको प्रक्रिया ● उत्पादन <p>इन्द्रायणी</p> <ul style="list-style-type: none"> ● पहिचान ● खेतीको प्रक्रिया ● उत्पादन <p>चाबो</p> <ul style="list-style-type: none"> ● पहिचान ● खेतीको प्रक्रिया ● उत्पादन 			
--	--	--	--	--	--

		<p>तेजपात</p> <ul style="list-style-type: none"> ● पहिचान ● खेतीको प्रक्रिया ● उत्पादन <p>सुगन्धवाल</p> <ul style="list-style-type: none"> ● पहिचान ● खेतीको प्रक्रिया ● उत्पादन <p>केमोमाइल</p> <ul style="list-style-type: none"> ● पहिचान ● खेतीको प्रक्रिया ● उत्पादन <p>तराइ: सिन्ट्रोनेला(जावाँ घास)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● पहिचान ● खेतीको प्रक्रिया ● उत्पादन ● प्रयोग <p>पामारोजा,</p> <ul style="list-style-type: none"> ● पहिचान ● खेतीको प्रक्रिया ● उत्पादन ● प्रयोग <p>मेन्था,</p> <ul style="list-style-type: none"> ● पहिचान ● खेतीको प्रक्रिया ● उत्पादन ● प्रयोग <p>फ्रेन्च बेसिल,</p> <ul style="list-style-type: none"> ● पहिचान ● खेतीको प्रक्रिया ● उत्पादन ● प्रयोग <p>केमोमाइल,</p> <ul style="list-style-type: none"> ● पहिचान 			
--	--	--	--	--	--

		<ul style="list-style-type: none"> ● खेतीको प्रक्रिया ● उत्पादन ● प्रयोग एलोबेरा (घ्यु कुमारी) <ul style="list-style-type: none"> ● पहिचान ● खेतीको प्रक्रिया ● उत्पादन ● प्रयोग 			
२.	सिन्ट्रोनेलाको पहिचान	<ul style="list-style-type: none"> ● सिन्ट्रोनेला (जावाँ घास) ● परिचय ● बाहिरी स्वरूप ● वानस्पतिक विशेषताहरू ● खेती विधि ● सिन्ट्रोनेलाको प्रयोग ● खेतीका लागि प्रकृतिक अवस्था वा अनुकूल ● अभिलेख राख्ने तरिका 	०.१	०.५	०. ६
३.	पालमारोजाको पहिचान	पामारोजा <ul style="list-style-type: none"> ● परिचय ● बाहिरी स्वरूप ● वानस्पतिक विशेषताहरू ● खेतीको विधि ● सिन्ट्रोनेलाको प्रयोग ● खेतीका लागि प्रकृतिक अवस्था वा अनुकूल ● अभिलेख राख्ने तरिका 	०.१	०.५	०. ६
४.	मेन्थाको पहिचान	मेन्था <ul style="list-style-type: none"> ● परिचय ● बाहिरी स्वरूप ● वानस्पतिक विशेषताहरू ● खेतीको विधि ● सिन्ट्रोनेलाको प्रयोग ● खेतीका लागि प्रकृतिक अवस्था ● खेतीको प्रक्रिया 	०.१	०.५	०. ६

		<ul style="list-style-type: none"> ● अभिलेख राख्ने तरिका 			
५.	फ्रेन्च बसिलको पहिचान	फ्रेन्च बेसिल <ul style="list-style-type: none"> ● परिचय ● बाहिरी स्वरुप ● वानस्पतिक विशेषताहरू ● खेतीको विधि ● सिन्ट्रोनेलाको प्रयोग ● खेतीका लागि प्रकृतिक अवस्था ● खेतीको प्रक्रिया ● अभिलेख राख्ने तरिका 	०.१	०.५	०. ६
६.	केमोमाइलको पहिचान	केमोमाइल <ul style="list-style-type: none"> ● परिचय ● बाहिरी स्वरुप ● वानस्पतिक विशेषताहरू ● खेतीको विधि ● सिन्ट्रोनेलाको प्रयोग ● खेतीका लागि प्रकृतिक अवस्था ● खेतीको प्रक्रिया ● अभिलेख राख्ने तरिका 	०.१	०.५	०. ६
७.	घिउकुमारीको पहिचान	घिउकुमारी <ul style="list-style-type: none"> ● परिचय ● बाहिरी स्वरुप ● वानस्पतिक विशेषताहरू ● खेतीको विधि ● सिन्ट्रोनेलाको प्रयोग ● खेतीका लागि प्रकृतिक अवस्था ● खेतीको प्रक्रिया ● अभिलेख राख्ने तरिका 	०.१	०.५	०. ६
		जम्मा	१	५	६

सब मोड्युल : २ : माटोको परीक्षण र सुधार					
विवरण: यस मोड्यूलमा माटोको परीक्षण र संशोधनको पहिचान गर्ने आवश्यक सीप र ज्ञान समावेश रहन्छ ।					
उद्देश्य:					
<ul style="list-style-type: none"> ● माटोको परीक्षण/संशोधन गर्ने 					
निर्दिष्ट कार्य: प्रत्येक निर्दिष्ट कार्यमा निर्दिष्ट कार्य र सो निर्दिष्ट कार्य सम्पन्न गर्न आवश्यक पर्ने न्यूनतम प्राविधिक ज्ञान र त्यसका लागि आवश्यक पर्ने औजार, उपकरण र सामग्रीहरू दिइएका छन् ।					
२ घण्टा (सैद्धान्तिक) + २०घण्टा -प्रयोगात्मक)= संपूर्ण समय २२घण्टा				प्रस्तावित घण्टा	
क्र.सं.	निर्दिष्ट कार्यहरू/सीपहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान:	सै.	प्र.	जम्मा
१.	माटोको परीक्षणको लागि नमुना संकलन गर	माटोको नमुना <ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा ● महत्व ● आवश्यकता ● विधि ● अपनाउनुपर्ने सुरक्षा/सावधानीहरू ● अभिलेख राख्ने तरिका 	०.१	२	२.१
२.	माटोको पहिचानको (Feel- Method) प्रयोग गर	माटोको पहिचानको (Feel- Method): <ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा ● महत्व ● आवश्यकता ● प्रक्रियाहरू ● अपनाउनुपर्ने सुरक्षा/सावधानीहरू ● अभिलेख राख्ने तरिका 	०.१	२	२.१
३.	बलौटे माटोको पहिचान गर	बलौटे माटो: <ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा ● महत्व ● आवश्यकता ● पहिचानका विधिहरू ● अपनाउनुपर्ने सुरक्षा/सावधानीहरू ● अभिलेख राख्ने तरिका 	०.२	२	२.२
४.	दुमट माटोको पहिचान	दुमट माटो	०.२	२	२.२

	गर	<ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा ● महत्व ● आवश्यकता ● पहिचानका विधिहरू ● अपनाउनुपर्ने सुरक्षा/सावधानीहरू ● अभिलेख राख्ने तरिका 			
५.	बलौटे मलिलो माटोको पहिचान गर	बलौटे मलिलो माटो <ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा ● महत्व ● आवश्यकता ● पहिचानका विधिहरू ● अपनाउनुपर्ने सुरक्षा/सावधानीहरू ● अभिलेख राख्ने तरिका 	०.२	२	२.२
६.	चिम्टाइलो /क्लेइ (मृदामय) माटोको पहिचान गर	चिम्टाइलो /क्लेइ (मृदामय) माटो <ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा ● महत्व ● आवश्यकता ● पहिचानका विधिहरू ● अपनाउनुपर्ने सुरक्षा/सावधानीहरू ● अभिलेख राख्ने तरिका 	०.२	२	२.२
७.	रातो माटोको पहिचान गर	रातो माटो: <ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा ● महत्व ● आवश्यकता ● पहिचानका विधिहरू ● अपनाउनुपर्ने सुरक्षा/सावधानीहरू ● अभिलेख राख्ने तरिका 	०.२	२	२.२
८.	चून मिसिएको माटोको पहिचान गर	चून मिसिएको /कमेरे माटो <ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा ● महत्व ● आवश्यकता ● पहिचानका विधिहरू ● अपनाउनुपर्ने सुरक्षा/सावधानीहरू 	०.२	२	२.२

		<ul style="list-style-type: none"> ● अभिलेख राख्ने तरिका 			
९.	परीक्षणका लागि माटोको नमुना पठाऊ	परीक्षणका लागि माटोको नमुना <ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा ● महत्व ● आवश्यकता ● पठाउने प्रक्रियाहरू ● अपनाउनुपर्ने सुरक्षा/सावधानीहरू ● अभिलेख राख्ने तरिका 	०.२	२	२.२
१०.	माटोको जाँचको रिपोर्ट पढ /व्याख्या गर ।	माटोको जाँचको रिपोर्ट <ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा ● महत्व ● आवश्यकता ● बुझ्ने पढ्ने तरिका ● अपनाउनुपर्ने सुरक्षा/सावधानीहरू ● अभिलेख राख्ने तरिका 	०.२	१	१.२
११.	माटोको सुधार गर	माटोको सुधार <ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा ● महत्व ● आवश्यकता ● विधि: अम्लिय, छारीय वा अन्य ● अपनाउनुपर्ने सुरक्षा/सावधानीहरू ● अभिलेख राख्ने तरिका 	०.२	१	१.२
		उप संपूर्ण	२	२०	२२

सब मोड्युल : ३ : जमीनको तयारी					
विवरण: यस मोड्यूलमा जडिबुटी उत्पादनको लागि जमीन तयार गर्न सक्षम हुन आवश्यक सीप र ज्ञान समावेश छ ।					
उद्देश्य:					
<ul style="list-style-type: none"> ● जमिनको तयारी गर्न 					
निर्दिष्ट कार्य: प्रत्येक निर्दिष्ट कार्यमा निर्दिष्ट कार्य र सो निर्दिष्ट कार्य सम्पन्न गर्न आवश्यक पर्ने न्यूनतम प्राविधिक ज्ञान र त्यसका लागि आवश्यक पर्ने औजार, उपकरण र सामग्रीहरू दिइएका छन् ।					
७ घण्टा(सैद्धान्तिक) +२८ घण्टा (प्रयोगात्मक)= संपूर्ण समय ३५ घण्टा				प्रस्तावित घण्टा	
क्र.सं.	निर्दिष्ट कार्यहरू/सीपहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान:	सै.	प्र.	जम्मा
१.	जमिनको खनजोत	जमिनको खनजोत <ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा ● आवश्यकता/जोताईको आवश्यकता ● महत्व ● जोताहाको लागि औजार । ● जात्ने विधि । ● अपनाउनुपर्ने सुरक्षा/सावधानीहरू ● रेकर्ड राख्ने तरिका । 	१	४	५
२.	अनावश्यक पदार्थ/बिषय/बस्तु हटाऊ ।	अनावश्यक पदार्थ हटाउनु <ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा ● आवश्यकता ● महत्व ● औजार । ● तरिका । ● अपनाउनुपर्ने सुरक्षा/सावधानीहरू ● रेकर्ड राख्ने तरिका । 	१	४	५
३.	जमिन मिलाऊ ।	जमिन मिलाउने <ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा ● आवश्यकता ● महत्व ● औजार । ● तरिका । 	१	४	५

		<ul style="list-style-type: none"> ● अपनाउनुपर्ने सुरक्षा/सावधानीहरू ● रेकर्ड राख्ने तरिका । 			
४.	जमिनको क्षेत्रफलको नाप	जमिनको क्षेत्रफलको नाप: <ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा ● आवश्यकता ● महत्व ● तरिका । ● कार्यविधि । ● अपनाउनुपर्ने सुरक्षा/सावधानीहरू ● रेकर्ड राख्ने तरिका । 	१	४	५
५.	बनावटको लेखाजोखा गर ।	बनावट: <ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा ● आवश्यकता ● महत्व ● औजार । ● तरिका । ● अपनाउनुपर्ने सुरक्षा/सावधानीहरू ● रेकर्ड राख्ने तरिका । 	१	४	५
६.	जमिनको बाँडफाँड गर ।	<ul style="list-style-type: none"> ● जमिनको बाँडफाँड: ● अवधारणा ● आवश्यकता ● महत्व ● औजार । ● तरिका । ● अपनाउनुपर्ने सुरक्षा/सावधानीहरू ● रेकर्ड राख्ने तरिका । 	१	४	५
७.	सिँचाईको लागि कुलो तयार गर ।	सिँचाई कुलो <ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा ● आवश्यकता ● महत्व 	१	४	५

		<ul style="list-style-type: none"> ● औजार । ● तरिका । ● अपनाउनुपर्ने सुरक्षा/सावधानीहरू ● रेकर्ड राख्ने तरिका । 			
		उप संपूर्ण	७	२८	३५

सब मोड्युल : ४ : नर्सरी व्यवस्थापन					
विवरण: यस मोड्यूलमा नर्सरी व्यवस्था गर्नु र बिरुवा उमानु सक्षम हुनको लागि आवश्यक सीप र ज्ञान समावेश छ ।					
उद्देश्य: <ul style="list-style-type: none"> ● नर्सरी/बिरुवा व्यवस्था गर्नु/उमानु । 					
निर्दिष्ट कार्य: प्रत्येक निर्दिष्ट कार्यमा निर्दिष्ट कार्य र सो निर्दिष्ट कार्य सम्पन्न गर्न आवश्यक पर्ने न्यूनतम प्राविधिक ज्ञान र त्यसका लागि आवश्यक पर्ने औजार, उपकरण र सामग्रीहरू दिइएका छन् ।					
५ घण्टा (सैद्धान्तिक) +२२ घण्टा -प्रयोगात्मक)= संपूर्ण समय २७ घण्टा			प्रस्तावित घण्टा		
क्र.सं.	निर्दिष्ट कार्यहरू/सीपहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान:	सै.	प्र.	जम्मा
१.	नर्सरीको लागि ठाँउको छनोट ।	नर्सरीको लागि ठाँउ <ul style="list-style-type: none"> ● परिचय ● आवश्यकता ● महत्व ● ठाँउ छनोट गर्ने बुदाँहरू ● छनोटको विधि ● अपनाउनुपर्ने सुरक्षा/सावधानीहरू ● रेकर्ड राख्ने तरिका । 	०.६	२	२.६
२.	नर्सरीको लागि जमिनको तयारी	नर्सरीको लागि जमिन तयारी <ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा ● आवश्यकता ● महत्व ● औजार ● नर्सरी तयार गर्ने विधि ● अपनाउनुपर्ने सुरक्षा/सावधानीहरू ● अभिलेख राख्ने 	०.६	२	२.६
३.	नर्सरी ब्याड तयार गर ।	नर्सरी ब्याड तयारी <ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा ● आवश्यकता ● महत्व ● नर्सरी ब्याडको आकार प्रकार तोक्ने ● तरिका ● अपनाउनुपर्ने सुरक्षा/सावधानीहरू 	०.६	२	२.६

		<ul style="list-style-type: none"> ● रेकर्ड राख्ने तरिका । 			
४.	फ्रेन्च बेसिलको लागि नर्सरी ब्याड तयार गर ।	फ्रेन्च बेसिलको लागि नर्सरी ब्याड <ul style="list-style-type: none"> ● फ्रेन्च बेसिलको लागि नर्सरी ब्याडको आकार प्रकार ● तरिका ● अपनाउनुपर्ने सुरक्षा/सावधानीहरू ● रेकर्ड राख्ने तरिका । 	०.६	२	२.६
५.	मेन्थाको लागि नर्सरी ब्याड तयार गर ।	<ul style="list-style-type: none"> ● मेन्थाको लागि नर्सरी ब्याडको आकार प्रकार ● तरिका ● अपनाउनुपर्ने सुरक्षा/सावधानीहरू ● रेकर्ड राख्ने तरिका । 	०.६	२	२.६
६.	पालमारोजाको लागि नर्सरी बेड्स् तयार गर ।	<ul style="list-style-type: none"> ● पालमारोजाको लागि नर्सरी ब्याडको आकार प्रकार ● तरिका ● अपनाउनुपर्ने सुरक्षा/सावधानीहरू ● रेकर्ड राख्ने तरिका । 	०.५	३	३.५
७.	बोट बिरुवा रोप/छर, लगाऊ ।	बोट बिरुवा रोप्नु/ लगाउनु , छर्नु, सार्नु <ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा ● आवश्यकता ● महत्व ● विरवा उत्पादन, सार्ने सामग्री ● विरवा उत्पादन, सार्ने सामग्रीको पहिचान ● विधि । ● अपनाउनुपर्ने सुरक्षा/सावधानीहरू ● अभिलेख राख्ने तरिका 	०.५	३	३.५
८.	बिरुवा उमार वा बढाऊ ।	बोट बिरुवा उमानु/बढाउनु <ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा ● आवश्यकता ● महत्व 	०.५	३	३.५

		<ul style="list-style-type: none"> ● औजार । ● किटाणु नियन्त्रण मलखाद्य, भारपात, भिक्ने, सिंचाइ, विरुवा उत्पादन गर्ने सामग्रीको विधि ● अपनाउनुपर्ने सुरक्षा/सावधानीहरू ● अभिलेख राख्ने तरिका 			
९.	नर्सरीको सुरक्षा/विरुवा उत्पादन ।	नर्सरीको सुरक्षा/विरुवा उमानुः <ul style="list-style-type: none"> ● सुरक्षाको अवधारणा ● आवश्यकता ● महत्व ● औजार ● ताप, चिसो, जनावर, रोग, किट, पतङ्गबाट सुरक्षाका विधि । ● अपनाउनुपर्ने सुरक्षा/सावधानीह ● अभिलेख राख्ने तरिका 	०.५	३	३.५
		उप संपूर्णः	५	२२	२७

सब मोड्युल : ५ : सिँचाई					
विवरण: यस मोड्यूलमा जमिनको सिँचाई र बालि गर्न सक्षम हुनको लागि आवश्यक सीप र ज्ञान समावेश छ ।					
उद्देश्य: ● सिँचाई गर्नु					
निर्दिष्ट कार्य: प्रत्येक निर्दिष्ट कार्यमा निर्दिष्ट कार्य र सो निर्दिष्ट कार्य सम्पन्न गर्न आवश्यक पर्ने न्यूनतम प्राविधिक ज्ञान र त्यसका लागि आवश्यक पर्ने औजार, उपकरण र सामग्रीहरू दिइएका छन् ।					
२घण्टा (सैद्धान्तिक) + १२घण्टा -प्रयोगात्मक)= संपूर्ण समय १४घण्टा				प्रस्तावित घण्टा	
क्र.सं.	निर्दिष्ट कार्यहरू/सीपहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान:	सै.	प्र.	जम्मा
१.	सिँचाईको आवश्यकताको पहिचान गर्नु	सिँचाईको आवश्यकता <ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा ● आवश्यकता ● माटोमा पानिको काम ● सिँचाईको आवश्यकताको पहिचान ● तरिका ● अपनाउनुपर्ने सुरक्षा/सावधानीहरू ● अभिलेख राख्ने तरिका 	०.३	२	२.३
२.	सिँचाईको तालिका तयार गर ।	सिँचाईको तालिका: <ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा ● आवश्यकता ● सिँचाईका लागि तालिकाको ठाउँ ● विधि ● अपनाउनुपर्ने सुरक्षा/सावधानीहरू ● अभिलेख राख्ने तरिका 	०.३	२	२.३
३.	च्यानल कुलोद्वारा सिँचाई ।	च्यानल/ कुलोद्वारा सिँचाई <ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा ● आवश्यकता ● फाइदा र बेफाइदा ● औजार ● तरिका 	०.३	२	२.३

		<ul style="list-style-type: none"> ● अपनाउनुपर्ने सुरक्षा/सावधानीहरू ● अभिलेख राख्ने तरिका 			
४.	कुवा, इनारबाट सिँचाइ ।	कुवा/ इनारबाट सिँचाइ <ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा ● आवश्यकता ● फाइदा र बेफाइदा ● औजार ● तरिका ● अपनाउनुपर्ने सुरक्षा/सावधानीहरू ● अभिलेख राख्ने तरिका 	०.३	२	२.३
५.	ट्युब वेलबाट सिँचाइ ।	ट्युब वेलबाट सिँचाइ अवधारणा <ul style="list-style-type: none"> ● आवश्यकता ● फाइदा र बेफाइदा ● औजार ● तरिका ● अपनाउनुपर्ने सुरक्षा/सावधानीहरू ● अभिलेख राख्ने तरिका 	०.३	१	१.३
६.	वाटर पम्पबाट सिँचाइ ।	वाटरपम्पबाट सिँचाइ <ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा ● आवश्यकता ● फाइदा र बेफाइदा ● औजार ● तरिका ● अपनाउनुपर्ने सुरक्षा/सावधानीहरू ● अभिलेख राख्ने तरिका 	०.३	१	१.३
७.	डिलिभरि पाइपबाट सिँचाइ ।	वाटरपम्पबाट सिँचाइ <ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा ● आवश्यकता ● फाइदा र बेफाइदा 	०.३	२	२.३

		<ul style="list-style-type: none"> ● औजार ● तरिका ● अपनाउनुपर्ने सुरक्षा/सावधानीहरू ● अभिलेख राख्ने तरिका 			
		उप संपूर्ण:	२	१२	१४

सब मोड्युल : ६ : (अर्को ठाउँमा सार्न बिरुवा) ट्रान्सप्लान्ट र वीउहरू छर्ने

विवरण: यस मोड्यूलमा (अर्को ठाउँमा सार्न बिरुवा) ट्रान्सप्लान्ट गर्नु र वीउहरू छर्नु सक्षम हुन आवश्यक सीप र ज्ञान समावेश छ ।

उद्देश्य:

- (अर्को ठाउँमा सार्न बिरुवा) ट्रान्सप्लान्ट गर/वीउहरू छर् ।

निर्दिष्ट कार्य: प्रत्येक निर्दिष्ट कार्यमा निर्दिष्ट कार्य र सो निर्दिष्ट कार्य सम्पन्न गर्न आवश्यक पर्ने न्यूनतम प्राविधिक ज्ञान र त्यसका लागि आवश्यक पर्ने औजार, उपकरण र सामग्रीहरू दिइएका छन् ।

८ घण्टा (सैद्धान्तिक) + ३२घण्टा -प्रयोगात्मक)= संपूर्ण समय ४०घण्टा

प्रस्तावित घण्टा

क्र.सं.	निर्दिष्ट कार्यहरू/सीपहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान:	सै.	प्र.	जम्मा
१.	बिरुवा सार्न (ट्रान्सप्लान्ट) को लागि जमिन तयार गर ।	बिरुवा सार्न (ट्रान्सप्लान्ट) को लागि जमिन तयारी <ul style="list-style-type: none"> • अवधारणा • आवश्यकता • फाइदा बेफाइदा • तरिका : किन, कहिले, र कसरी (बिरुवा सार्न जमिन तयार गर्ने) • अपनाउनुपर्ने सुरक्षा/सावधानीहरू • अभिलेख राख्ने तरिका 	१	४	५
२.	पालमारोजा/फ्रिन्च बेसिलको बिरुवाको जरासँग उखेल ।	पालमारोजा/फ्रिन्च बेसिलको बिरुवा जरा उखेल्नु <ul style="list-style-type: none"> • अवधारणा • आवश्यकता • महत्व • किन, कहिले, र कसरी (जरा सहित निकाल्ने) • जरा सहितका बिरुवाको हेरचाह र सार्ने विधि • अपनाउनुपर्ने सुरक्षा/सावधानीहरू • अभिलेख राख्ने तरिका 	१	४	५
३.	पालमारोजा/फ्रिन्च बेसिलको बिरुवा रोप्ने वा सार्ने ।	पालमारोजा/फ्रिन्च बेसिलको बिरुवा रोप्ने वा सार्ने <ul style="list-style-type: none"> • अवधारणा • आवश्यकता • फाइदा 	१.०	४	५.०

		<ul style="list-style-type: none"> ● किन, कहिले, कसरी (ट्रान्सप्लान्ट) ● फरक ● अपनाउनुपर्ने सुरक्षा/सावधानीहरू ● अभिलेख राख्ने तरिका 			
४.	पालमारोजा/फ्रिन्च बेसिल बिरुवाको पि-पि/आर-आर(P-P/R-R) अन्तराल कायम राख ।	पालमारोजा/फ्रिन्च बेसिल बिरुवाको पि-पि/आर-आर (P-P/R-R) अन्तराल कायम <ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा (P-P/R-R) दुवै ● आवश्यकता ● महत्व ● तरिका: किन, कहिले, कसरी ● अपनाउनुपर्ने सुरक्षा/सावधानीहरू ● अभिलेख राख्ने तरिका 	१	३	४
५.	मेन्था-नर्सरीबाट सकर्स तयार गर्ने ।	मेन्था-नर्सरीबाट सकर्स निकाल्नु <ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा ● आवश्यकता ● महत्व ● रापनु: मेन्थाको सकर्स किन र कहिले ● रोप्नको लागि मेन्थाको सकर्स कसरी निकाल्ने तरिका । ● अपनाउनुपर्ने सुरक्षा/सावधानीहरू ● अभिलेख राख्ने तरिका 	१	३	४
६.	मेन्था सकर्स राप्ने ।	मेन्था-नर्सरीबाट सकर्स निकाल्नु <ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा ● आवश्यकता ● महत्व ● रोप्नु: मेन्थाको सकर्स किन र कहिले ● रोप्नको लागि मेन्थाको सकर्स कसरी निकाल्ने तरिका । ● अपनाउनुपर्ने सुरक्षा/सावधानीहरू ● अभिलेख राख्ने तरिका 	१	३	४

७.	मेन्था सकर्स वस्तुको पि-पि/आर-आर (P-P/R-R) दूरी कायम राख ।	मेन्था-चुस्ने वस्तुको पि-पि/आर-आर (P-P/R-R) दूरी <ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा ● आवश्यकता ● महत्व ● (P-P/R-R) मेन्था सकर्सको दूरी ● विधि: किन, कहिले र कसरी (P-P/R-R) दूरी ● अपनाउनुपर्ने सुरक्षा/सावधानीहरू ● अभिलेख राख्ने तरिका 	०.५	४	४.५
८.	केमोमाइल-वीउहरू छर्नु ।	केमोमाइल-वीउ <ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा ● आवश्यकता ● महत्व ● वीउ छर्दा हुने फाइदा ● किन र कहिले छर्ने ● छर्ने वीउको तयारी, वीउ छर्ने तरिका ● अपनाउनुपर्ने सुरक्षा/सावधानीहरू ● अभिलेख राख्ने तरिका 	०.५	४	४.५
		उप संपूर्ण:	८	३२	४०

सब मोड्युल : ७ : झारपात रोपुन र बिरुवा रोपुने/थपुने (फिलिड)					
विवरण: यस मोडचूलमा झारपात रोपुन र बिरुवा फिलिड गर्नु सच्छम हुनको लागि आवश्यक सीप र ज्ञान समावेश छ ।					
उद्देश्य: <ul style="list-style-type: none"> ● झारपात रोप/बिरुवा फिलिड गर्ने 					
निर्दिष्ट कार्य: प्रत्येक निर्दिष्ट कार्यमा निर्दिष्ट कार्य र सो निर्दिष्ट कार्य सम्पन्न गर्नु आवश्यक पर्ने न्यूनतम प्राविधिक ज्ञान र त्यसका लागि आवश्यक पर्ने औजार, उपकरण र सामग्रीहरू दिइएका छन् ।					
४घण्टा (सैद्धान्तिक)+ २०घण्टा -प्रयोगात्मक)= संपूर्ण समय २४घण्टा				प्रस्तावित घण्टा	
क्र.सं.	निर्दिष्ट कार्यहरू/सीपहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान:	सै.	प्र.	जम्मा
१.	झारपात रोपुनको लागि आवश्यकता निर्धारित गर ।	झारपात गोडुनु <ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा ● आवश्यकता ● महत्व ● सामान्य झारपातको नाम ● पहिचान ● तरिका (झारपात गोडुने आवश्यकता पहिचान) ● अपनाउनुपर्ने सुरक्षा/सावधानीहरू ● अभिलेख राख्ने तरिका 	०.७	३	३.७
२.	गोडुने तालिका तयार गर ।	गोडुने तालिका <ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा ● आवश्यकता ● गोडुने तालिका ढाँचा ● तरिका : झारपात गोडुने तालिका निर्माण गर्ने तरिका ● अपनाउनुपर्ने सुरक्षा/सावधानीहरू ● अभिलेख राख्ने तरिका 	०.७	३	३.७
३.	खेती गरिएको जमिनको माटोलाई फुक्का गर/खन ।	खेतीगर्ने जमिनको माटोलाई फुक्का गर्नु <ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा ● आवश्यकता ● महत्व 	०.७	३	३.७

		<ul style="list-style-type: none"> ● औजार । ● माटो फुक्का पार्ने तरिका ● अपनाउनुपर्ने सुरक्षा/सावधानीहरू ● अभिलेख राख्ने तरिका 			
४.	अनावश्यक पदार्थ/भारपात जम्मा गर ।	अनावश्यक पदार्थ/भारपात जम्मा गर्ने <ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा ● पहिचान ● आवश्यकता ● महत्व ● औजार । ● तरिका ● अपनाउनुपर्ने सुरक्षा/सावधानीहरू ● अभिलेख राख्ने तरिका 	०.७	३	३.७
५.	अनावश्यक पदार्थ/भारपात हटाऊ ।	अनावश्यक पदार्थ/भारपात हटाउनु <ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा ● आवश्यकता ● महत्व ● औजार ● तरिका ● अपनाउनुपर्ने सुरक्षा/सावधानीहरू ● अभिलेख राख्ने तरिका 	०.६	४	४.६
६.	असामान्य/अस्वस्थ बिरुवालाई हटाई सामान्य /स्वस्थ बिरुवा रोप्ने ।	असामान्य/अस्वस्थ बिरुवालाई सामान्य / स्वस्थ बिरुवामा परिवर्तन बदल्ने काम <ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा ● आवश्यकता ● महत्व ● औजार ● तरिका ● अपनाउनुपर्ने सुरक्षा/सावधानीहरू ● अभिलेख राख्ने तरिका 	०.६	४	४.६
		जम्मा	४	२०	२४

सब मोड्युल : ८ : मल र मलिलो बनाउने					
विवरण: यस मोड्यूलमा मल र मलिलो बनाउने उर्वरक (fertilizer) हाल्न सक्षम हुनको लागि आवश्यक सीप र ज्ञान समावेश छ ।					
उद्देश्य:					
<ul style="list-style-type: none"> ● मल/मलिलो बनाउने उर्वरक पदार्थ प्रयोग गर्नु । 					
निर्दिष्ट कार्य: प्रत्येक निर्दिष्ट कार्यमा निर्दिष्ट कार्य र सो निर्दिष्ट कार्य सम्पन्न गर्न आवश्यक पर्ने न्यूनतम प्राविधिक ज्ञान र त्यसका लागि आवश्यक पर्ने औजार, उपकरण र सामग्रीहरू दिइएका छन् ।					
३घण्टा (सैद्धान्तिक) + १३घण्टा (प्रयोगात्मक)= पूर्ण समय १६घण्टा				प्रस्तावित घण्टा	
क्र.सं.	निर्दिष्ट कार्यहरू/सीपहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान:	सै.	प्र.	जम्मा
१.	मलिलो बनाउन / मल हाल्नको लागि बालीको आवश्यकता पहिचान	उर्वरक मल राख्नका लागि बालीको आवश्यकता बिस्वाको पोषक तत्व <ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा ● आवश्यकता ● महत्व ● औजार । ● कार्यविधि । ● अपनाउनुपर्ने सावधानीहरू ● अभिलेख राख्ने तरिका 	०.४	२	२.४
२.	मलिलो बनाउने/मल हाल्ने तालिका निर्माण	मलिलो बनाउने/मल हाल्ने तालिका <ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा ● आवश्यकता ● तालिकाको प्रारूप ● तयारी ● औजार । ● कार्यविधि । ● अपनाउनुपर्ने सावधानीहरू ● अभिलेख राख्ने तरिका 	०.४	२	२.४
३.	मलखादको पहिचान	मलखादको पहिचान <ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा ● आवश्यकता 	०.४	२	२.४

		<ul style="list-style-type: none"> ● महत्व ● सामान्यतया प्रयोगमा आउने मलखादहरूको सूची ● पहिचान ● उक्त मलखादद्वारा हुने प्राप्ती पोषणयुक्त चिजहरू ● औजार । ● कार्यविधि । ● अपनाउनुपर्ने सावधानीहरू ● अभिलेख राख्ने तरिका 			
४.	मलखादको मात्राको निर्धारण ।	मलखादको मात्राको निर्धारण <ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा ● विशेष जडिबुटीहरूका लागि आवश्यक पर्ने मलखादको मात्रा ● आवश्यकता ● महत्व ● नाप्ने औजार । ● मात्रा निर्धारण गर्ने सुत्र ● हिसाब ● अपनाउनुपर्ने सावधानीहरू ● अभिलेख राख्ने तरिका 	०.४	१	१.४
५.	मलखाद तौल ।	मलखादको तौल <ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा ● आवश्यकता ● महत्व ● तौल गर्ने उपकरणको सञ्चालन ● तौल गर्ने प्रकृया ● अपनाउनुपर्ने सावधानीहरू ● अभिलेख राख्ने तरिका 	०.४	१	१.४
६.	लाइन मिलाइ मलखादको प्रयोग ।	लाइनमिलाई मलखाद हाल्नु <ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा 	०.४	१	१.४

		<ul style="list-style-type: none"> ● महत्व ● औजार । ● फाइदा ● प्रक्रिया । ● अपनाउनुपर्ने सावधानीहरू ● अभिलेख राख्ने तरिका 			
७.	मल छर्ने वा फैलाउने ।	मलखाद छर्ने <ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा ● आवश्यकता ● महत्व ● फाइदा ● प्रक्रिया । ● अपनाउनुपर्ने सावधानीहरू ● अभिलेख राख्ने तरिका 	०.३	२	२.३
८.	प्राङ्गारिक मलको निर्माण र प्रयोग ।	प्राङ्गारिक मलको निर्माण र प्रयोग अवधारणा <ul style="list-style-type: none"> ● आवश्यकता ● फाइदा ● महत्व ● औजार ● प्रक्रिया ● अपनाउनुपर्ने सावधानीहरू ● अभिलेख राख्ने तरिका 	०.३	२	२.३
		उप संपूर्ण:	३	१३	१६

सब मोड्युल : ९ : रोग र पेस्ट					
विवरण: यस मोड्यूलमा रोग र पेस्ट हानिकारक किटाणु नियन्त्रण गर्न सक्षम हुनको लागि आवश्यक सीप र ज्ञान समावेश छ ।					
उद्देश्य:					
<ul style="list-style-type: none"> रोग/पेस्टको नियन्त्रण गर । 					
निर्दिष्ट कार्य: प्रत्येक निर्दिष्ट कार्यमा निर्दिष्ट कार्य र सो निर्दिष्ट कार्य सम्पन्न गर्न आवश्यक पर्ने न्यूनतम प्राविधिक ज्ञान र त्यसका लागि आवश्यक पर्ने औजार, उपकरण र सामग्रीहरू दिइएका छन् ।					
२ घण्टा (सैद्धान्तिक) + १२घण्टा -प्रयोगात्मक)= पूर्ण समय १४घण्टा				प्रस्तावित घण्टा	
क्र.सं.	निर्दिष्ट कार्यहरू/सीपहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान:	सै.	प्र.	जम्मा
१.	रोग/पेस्ट (दुःख दिने वा विगाने वस्तु) चिन ।	रोग/पेस्ट <ul style="list-style-type: none"> अवधारणा उम्रदै गरेका जडीबुटीहरूमा लाग्ने चल्तिमा रहेका रोग हानिकारक किटाणुहरूको पहिचान आवश्यकता तिनिहरूबाट हुने हानि अपनाउनुपर्ने सुरक्षा/सावधानीहरू अभिलेख राख्ने तरिका 	०.३	२	२.३
२.	बारम्बार प्रयोग हुने फाँगिसाइडस्/पेस्टिसाइडस् को पहिचान	बारम्बार प्रयोग हुने फाँगिसाइडस् / पेस्टिसाइडस्को पहिचान <ul style="list-style-type: none"> अवधारणा आवश्यकता महत्व फाँगिसाइडस्/पेस्टिसाइडस्को सूची अपनाउनुपर्ने सुरक्षा/सावधानीहरू अभिलेख राख्ने तरिका 	०.३	२	२.३
३.	बारम्बार प्रयोग हुने फाँगिसाइडस्/स्टीसाइडस् को प्रयोग गर ।	बारम्बार प्रयोग हुने फाँगिसाइडस्/पेस्टिसाइडस्को प्रयोग <ul style="list-style-type: none"> अवधारणा फाँगिसाइडस्/पेस्टिसाइडस्को प्रयोग गर्नु पूर्वको तयारी स्प्रेको सुरक्षित रपमा प्रयोग 	०.३	२	२.३

		<ul style="list-style-type: none"> ● महत्व ● औजार ● प्रयोग गर्ने प्रक्रिया ● अपनाउनुपर्ने सुरक्षा/सावधानीहरू ● अभिलेख राख्ने तरिका 			
४.	खुम्ले नियन्त्रण गर ।	खुम्ले <ul style="list-style-type: none"> ● परिचय ● त्यसबाट जडिबुटीमा हुनसक्ने क्षति ● क्षतिको प्रकृति ● नियन्त्रण प्रक्रिया ● अपनाउनुपर्ने सुरक्षा/सावधानीहरू ● अभिलेख राख्ने तरिका 	०.३	२	२.३
५.	धमिरा नियन्त्रण गर ।	धमिरा <ul style="list-style-type: none"> ● परिचय ● त्यसबाट जडिबुटीमा हुनसक्ने क्षति ● क्षतिको प्रकृति ● नियन्त्रण गर्ने प्रक्रिया ● अपनाउनुपर्ने सुरक्षा/सावधानीहरू ● अभिलेख राख्ने तरिका 	०.३	१	१.३
६.	भुसिलेकिरा नियन्त्रण गर ।	भुसिलेकिरा <ul style="list-style-type: none"> ● परिचय ● त्यसबाट जडिबुटीमा हुनसक्ने क्षति ● क्षतिको प्रकृति ● नियन्त्रण गर्ने प्रक्रिया ● अपनाउनुपर्ने सुरक्षा/सावधानीहरू ● अभिलेख राख्ने तरिका 	०.३	१	१.३

७.	पतेरो नियन्त्रण गर ।	<p>पतेरो</p> <ul style="list-style-type: none"> ● परिचय ● त्यसबाट जडिबुटीमा हुनसक्ने क्षति ● क्षतिको प्रकृति ● नियन्त्रण गर्ने प्रक्रिया ● अपनाउनुपर्ने सुरक्षा/सावधानीहरू ● अभिलेख राख्ने तरिका 	०.२	२	२.२
		कूल	२	१२	१४

मोड्युल : ३ : जडिबुटि बीउ उत्पादन					
विवरण: यस मोड्यूलमा जडिबुटि बीउ उत्पादनमा सक्षम हुन आवश्यक सीप र ज्ञान समावेश छ ।					
उद्देश्य:					
<ul style="list-style-type: none"> ● जडिबुटि बीउ उत्पादन गर्ने । 					
निर्दिष्ट कार्य: प्रत्येक निर्दिष्ट कार्यमा निर्दिष्ट कार्य र सो कार्य सम्पन्न गर्न आवश्यक पर्ने न्यूनतम प्राविधिक ज्ञान र त्यसका लागि आवश्यक पर्ने औजार, उपकरण र सामग्रीहरू दिइएका छन् ।					
४घण्टा (सैद्धान्तिक) + २०घण्टा (प्रयोगात्मक)= संपूर्ण समय २४घण्टा				तोकिएको घण्टा	
क्र.सं.	निर्दिष्ट कार्यहरू/सीपहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान:	सै.	प्र.	जम्मा
१	केमोमाइलको बीउ उत्पादन गर ।	केमोमाइलको बीउ उत्पादन <ul style="list-style-type: none"> ● परिभाषा ● उक्त बीउको पहिचान ● बीउ उत्पादनको प्रक्रिया ● उत्पादनको मात्राको अनुमान ● सावधानी ● सुरक्षा ● अभिलेख राख्ने तरिका 	०.४	२	२.४
२	पामारोजाको बीउ उत्पादन गर ।	पामारोजाको बीउ उत्पादन <ul style="list-style-type: none"> ● परिभाषा ● उक्त बीउको पहिचान ● बीउ उत्पादनको प्रक्रिया ● उत्पादनको मात्राको अनुमान ● सावधानी ● सुरक्षा ● अभिलेख राख्ने तरिका 	०.४	२	२.४
३	फ्रेन्च बेसिलको बीउ उत्पादन गर ।	फ्रेन्च बेसिलको बीउ उत्पादन <ul style="list-style-type: none"> ● परिभाषा ● उक्त बीउको पहिचान ● बीउ उत्पादनको प्रक्रिया ● उत्पादनको मात्राको अनुमान ● सावधानी ● सुरक्षा 	०.४	२	२.४

		<ul style="list-style-type: none"> ● अभिलेख राख्ने तरिका 			
४	बीउ उत्पादन गर्नको लागि बाली संकलन ।	बीउ उत्पादन गर्नको लागि बाली संकलन <ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा ● आवश्यकता ● समय र तरिका ● अपनाउनुपर्ने सुरक्षा/सावधानीहरू ● अभिलेख राख्ने तरिका 	०.४	२	२.४
५	संकलन गरेको बाली सुकाउनु ।	संकलन गरेको बाली सुकाउनु <ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा ● आवश्यकता ● कारण, समय र तरिका ● अपनाउनुपर्ने सुरक्षा/सावधानीहरू ● अभिलेख राख्ने तरिका 	०.३	२	२.३
६	बीउ निकाल्नका लागि सुकेको बालि कुट्नु ।	बीउ निकाल्नका लागि सुकेको बालि कुट्नु <ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा ● आवश्यकता ● कारण, समय र तरिका ● अपनाउनुपर्ने सुरक्षा/सावधानीहरू ● अभिलेख राख्ने तरिका 	०.३	२	२.३
७	बीउ सुकाउनु ।	बीउ सुकाउनु <ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा ● आवश्यकता ● कारण, समय र तरिका ● अपनाउनुपर्ने सुरक्षा/सावधानीहरू ● अभिलेख राख्ने तरिका 	०.३	२	२.३
८	बीउ सफा गर ।	बीउ सफा गर्नु <ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा ● आवश्यकता 	०.३	२	२.३

		<ul style="list-style-type: none"> कारण, समय र तरिका अपनाउनुपर्ने सुरक्षा/सावधानिहरू अभिलेख राख्ने तरिका 			
९	बीउको श्रेणी छुट्याउनु ।	बीउको श्रेणी छुट्याउनु <ul style="list-style-type: none"> अवधारणा आवश्यकता कारण, समय र तरिका अपनाउनुपर्ने सुरक्षा/सावधानिहरू अभिलेख राख्ने तरिका 	०.३	१	१.३
१०	बीउ पेकिङ गर्नु ।	बीउ पेकिङ गर्नु <ul style="list-style-type: none"> अवधारणा आवश्यकता कारण, समय र तरिका अपनाउनुपर्ने सुरक्षा/सावधानिहरू अभिलेख राख्ने तरिका 	०.३	१	१.३
११	बीउको पेकिङको लेभलिङ गर्नु ।	बीउको पेकिङको लेभलिङ गर्नु <ul style="list-style-type: none"> अवधारणा र आवश्यकता कारण, समय र तरिका अपनाउनुपर्ने सुरक्षा/सावधानिहरू अभिलेख राख्ने तरिका 	०.३	१	१.३
१२	संकलित एवं पेकिङ बीउको भण्डारण गर्नु ।	बीउ भण्डारण गर्नु <ul style="list-style-type: none"> अवधारणा आवश्यकता महत्व कारण, समय र तरिका अपनाउनुपर्ने सुरक्षा/सावधानिहरू अभिलेख राख्ने तरिका 	०.३	१	१.३
		कूल	४	२०	२४

मोड्युल : ४ : बिक्री वितरण र व्यावसायिक संचार					
विवरण: यस मोड्यूलमा जडीबुटी काटेर संकलन गर्न, काटेर संकलन गरिएको जडिबुटी बेच्न र अरु सँग पेशागत कुरा गर्न सक्षम हुनको लागि आवश्यक सीप र ज्ञान समावेश छ ।					
उद्देश्य:					
<ul style="list-style-type: none"> ● जडीबुटी संकलन गर्नु । ● बाली बेच्न । ● व्यावसायिक कुरा/संचार गर्न । 					
सब मोड्युल					
<ul style="list-style-type: none"> ● जडीबूटीको बाली काट । ● बिक्री वितरण । ● संचार । 					
सब मोड्युल : १ : जडीबूटीको संकलन					
विवरण: यस मोड्यूलमा जडीबुटीको बाली काट्ने सक्षमताका लागि आवश्यक सीप र ज्ञान समावेश छ ।					
उद्देश्य:					
<ul style="list-style-type: none"> ● जडीबुटीको संकलन गर्न । 					
निर्दिष्ट कार्य: प्रत्येक निर्दिष्ट कार्यमा निर्दिष्ट कार्य र सो कार्य सम्पन्न गर्न आवश्यक पर्ने न्यूनतम प्राविधिक ज्ञान र त्यसका लागि आवश्यक पर्ने औजार, उपकरण र सामग्रीहरू दिइएका छन् ।					
६घण्टा (सैद्धान्तिक) + २७घण्टा -प्रयोगात्मक)= संपूर्ण समय ३३घण्टा			तोकिएको घण्टा		
क्र.सं.	निर्दिष्ट कार्यहरू/सीपहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान:	सै.	प्र.	जम्मा
१	जडिबुटी संकलन गर्नु ऋतु/ अवस्था/ समयको उचित पहिचान ।	काट्ने ऋतु/ अवस्था/ समय <ul style="list-style-type: none"> ● ऋतुको धारणा ● वृद्धिको अवस्थाको धारणा ● संकलन गर्ने समयको धारणा ● संकलन गर्ने समयको निर्धारण ● अपनाउनुपर्ने सावधानी र सुरक्षा ● अभिलेख राख्ने तरिका 	१.०	४	५.०
२	जडिबुटी संकलनको तालिका तयार गर ।	जडिबुटी संकलनको तालिका तयारी बाली काट्ने <ul style="list-style-type: none"> ● ऋतुको जानकारी ● वृद्धिको अवस्थाको जानकारी ● समयको जानकारी 	१.०	४	५.०

		<ul style="list-style-type: none"> ● संकलन सम्बन्धी तालिकाको तयारी ● परिचय ● फर्माट ● अपनाउनुपर्ने सावधानी र सुरक्षा ● अभिलेख राख्ने तरिका 			
३	संकलनका लागि बाली काटनु ।	संकलनका लागि बाली काटनु । <ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा ● प्रक्रिया । ● आवश्यक औजार उपकरण । ● अपनाउनुपर्ने सावधानी र सुरक्षा ● अभिलेख राख्ने तरिका 	१.०	४	५.०
४	संकलित बाली सुकाउनु ।	संकलित बाली सुकाउनु । <ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा ● आवश्यकता । ● प्रक्रिया । ● आवश्यक औजार उपकरण । ● अपनाउनुपर्ने सावधानी र सुरक्षा ● अभिलेख राख्ने तरिका 	१.०	४	५.०
५	बाली राम्ररी सुके नसुकेको निश्चित गर्नु ।	बाली राम्ररी सुके नसुकेको निश्चित गर्नु <ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा ● आवश्यकता । ● प्रक्रिया । ● अपनाउनुपर्ने सावधानी र सुरक्षा ● अभिलेख राख्ने तरिका 	१.०	३	४.०
६	सुकेको बाली जम्मा गर्नु ।	सुकेको बाली जम्मा गर्नु । <ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा ● आवश्यकता । ● प्रक्रिया । ● आवश्यक औजार/उपकरण । 	०.५	४	४.५

		<ul style="list-style-type: none"> ● अपनाउनुपर्ने सावधानी र सुरक्षा ● अभिलेख राख्ने तरिका 			
७	सुकेको बालि प्रसोधनका लागि हुवानी ।	सुकेको बाली उत्पादनका लागि हुवानी <ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा ● आवश्यकता । ● प्रक्रिया ● आवश्यक औजार/उपकरण । ● अपनाउनुपर्ने सावधानी र सुरक्षा ● अभिलेख राख्ने तरिका 	०.५	४	४.५
		जम्मा	६	२७	३३

सब मोड्युल : २ : बिक्री वितरण

विवरण: यस मोड्यूलमा संकलन गरिएको जडिबुटी बेच्न सक्षम हुनको लागि आवश्यक सीप र ज्ञान समावेश छ ।

उद्देश्य:

- संकलन गरिएको बाली बेच्न ।

निर्दिष्ट कार्य: प्रत्येक निर्दिष्ट कार्यमा निर्दिष्ट कार्य र सो निर्दिष्ट कार्य सम्पन्न गर्न आवश्यक पर्ने न्यूनतम प्राविधिक ज्ञान र त्यसका लागि आवश्यक पर्ने औजार, उपकरण र सामग्रीहरू दिइएका छन् ।

६घण्टा (सैद्धान्तिक) + २४घण्टा (प्रयोगात्मक)= संपूर्ण समय ३०घण्टा

तोकिएको(घण्टा)

क्र.सं.	निर्दिष्ट कार्यहरू/सीपहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान:	तोकिएको(घण्टा)		
			सै.	प्र.	जम्मा
१	बिक्रय मूल्य निर्धारण गर्नु/तोकनु ।	बिक्रय मूल्य निर्धारण गर्नु/तोकनु । ● अवधारणा ● आवश्यकता । ● तरिका, प्रकृया र विधि । ● अपनाउनुपर्ने सावधानी र सुरक्षा ● अभिलेख राख्ने तरिका	१.२	४.८	६
२	बजारको खोजी ।	बजारको खोजी । ● अवधारणा ● आवश्यकता । ● तरिका, प्रकृया र विधि । ● अपनाउनुपर्ने सावधानी र सुरक्षा ● अभिलेख राख्ने तरिका	१.२	४.८	६
३	उत्पादन बजारमा पुर्याउनु	उत्पादन बजारमा पुर्याउनु ● अवधारणा ● आवश्यकता । ● तरिका, प्रकृया र विधि । ● अपनाउनुपर्ने सावधानी र सुरक्षा ● अभिलेख राख्ने तरिका	१.२	४.८	६
४	उत्पादनको बिक्रि ।	उत्पादनको बिक्रि ● अवधारणा ● आवश्यकता	१.२	४.८	६

		<ul style="list-style-type: none"> ● महत्त्व । ● तरिका, प्रकृया र विधि । ● अपनाउनुपर्ने सावधानी र सुरक्षा ● अभिलेख राख्ने तरिका 			
५	नाफा/घाटाको हिसाब गर्नु ।	नाफा/घाटा हिसाब गर्नु । <ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा ● आवश्यकता । ● तरिका, प्रकृया र विधि । ● अपनाउनुपर्ने सावधानी र सुरक्षा ● अभिलेख राख्ने तरिका 	१.२	४.८	६
		जम्मा	६	२४	३०

सब मोड्युल : ३ : व्यावसायिक संचार					
विवरण: यस मोडचूलमा अरुसँग पेशागत तरिकामा संचार गर्न सक्षम हुन आवश्यक सीप र ज्ञान समावेश छ ।					
उद्देश्य:					
<ul style="list-style-type: none"> • अरुसँग व्यावसायिक संचार गर्न । 					
निर्दिष्ट कार्य: प्रत्येक निर्दिष्ट कार्यमा निर्दिष्ट कार्य र सो कार्य सम्पन्न गर्न आवश्यक पर्ने न्यूनतम प्राविधिक ज्ञान र त्यसका लागि आवश्यक पर्ने औजार, उपकरण र सामग्रीहरू दिइएका छन् ।					
५ घण्टा (सैद्धान्तिक) + १६ घण्टा (प्रयोगात्मक) = संपूर्ण समय २१ घण्टा				तोकिएको (घण्टा)	
क्र.सं.	निर्दिष्ट कार्यहरू/सीपहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान:	सै.	प्र.	जम्मा
१	सुपरभाइजरसंग व्यावसायिक संचार	सुपरभाइजरसंग व्यावसायिक संचार <ul style="list-style-type: none"> • अवधारणा, • आवश्यकता • महत्त्व । • संचार गर्ने व्यवहार • व्यावसायिक मापदण्ड/नैतिकता • प्रक्रिया । • अपनाउनुपर्ने सावधानी र सुरक्षा • अभिलेख राख्ने तरिका 	०.८	३	३.८
२	स्टोर क्लिपरसंग व्यावसायिक संचार ।	स्टोर क्लिपरसंग व्यावसायिक संचार । <ul style="list-style-type: none"> • अवधारणा, • आवश्यकता • महत्त्व । • संचार गर्ने व्यवहार • व्यावसायिक मापदण्ड/नैतिकता • प्रक्रिया । • अपनाउनुपर्ने सावधानी र सुरक्षा • अभिलेख राख्ने तरिका 	०.७	३	३.७
३	सहकर्मीसंग व्यावसायिक संचार	सहकर्मीसंग व्यावसायिक संचार <ul style="list-style-type: none"> • अवधारणा, • आवश्यकता • महत्त्व । • संचार गर्ने व्यवहार • व्यावसायिक मापदण्ड/नैतिकता • प्रक्रिया । 	०.७	२	२.७

		<ul style="list-style-type: none"> ● अपनाउनुपर्ने सावधानी र सुरक्षा ● अभिलेख राख्ने तरिका 			
४	सम्बन्धित प्राविधिक विज्ञसंग व्यावसायिक संचार	<p>सम्बन्धित प्राविधिक विज्ञसंग व्यावसायिक संचार</p> <ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा, ● आवश्यकता ● महत्त्व । ● संचार गर्ने व्यवहार ● व्यावसायिक मापदण्ड/नैतिकता ● प्रक्रिया । ● अपनाउनुपर्ने सावधानी र सुरक्षा ● अभिलेख राख्ने तरिका 	०.७	२	२.७
५	कामका सहायोगीसंग व्यावसायिक संचार ।	<p>सहायोगीसंग व्यावसायिक संचार ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा, ● आवश्यकता ● महत्त्व । ● संचार गर्ने व्यवहार ● व्यावसायिक मापदण्ड/नैतिकता ● प्रक्रिया । ● अपनाउनुपर्ने सावधानी र सुरक्षा ● अभिलेख राख्ने तरिका 	०.७	२	२.७
६	लेखाका कर्मचारीसंग व्यावसायिक संचार ।	<p>लेखाका कर्मचारीसंग व्यावसायिक संचार</p> <ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा, ● आवश्यकता ● महत्त्व । ● संचार गर्ने व्यवहार ● व्यावसायिक मापदण्ड/नैतिकता ● प्रक्रिया । ● अपनाउनुपर्ने सावधानी र सुरक्षा ● अभिलेख राख्ने तरिका 	०.७	२	२.७
७	औजार/ उपकरण आपूर्तिकर्तासंग व्यावसायिक संचार ।	<p>औजार/ उपकरण आपूर्तिकर्तासंग व्यावसायिक संचार</p> <ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा, ● आवश्यकता 	०.७	२	२.७

		<ul style="list-style-type: none"> ● महत्त्व । ● संचार गर्ने व्यवहार ● व्यावसायिक मापदण्ड/नैतिकता ● प्रक्रिया । ● अपनाउनुपर्ने सावधानी र सुरक्षा ● अभिलेख राख्ने तरिका 			
		जम्मा	५	१६	२१
		संपूर्ण:	५८	२६२	३२०
		सामान्य मोड्युल जम्मा	१४	५६	७०
		कूल जम्मा	७२	३१८	३९०

औजार र उपकरणको सूची	
<ul style="list-style-type: none"> ● हलो ● पाटाहा/लेभेलर्स ● कुटो/कोदालो/दाँदै 	<ul style="list-style-type: none"> ● हँसिया/बन्चरो/नाप्ने फिता ● स्प्रेयर ● तौल मेसिन/तराजु
सुविधाहरू	
<ul style="list-style-type: none"> ● पर्याप्त अफिस भवन । ● विषयगत कक्षाकोठाहरू । ● जडीबूटी उद्यान । ● पुस्तकालय/होस्टल/क्यान्टिन । ● भण्डार कोठाहरू/विषयगत ल्याब । 	<ul style="list-style-type: none"> ● अडियोभिजुयल कोठा/सामान ● ओ.एच.पि. (OHP)/सि.डि.रोम (CD ROM)सँग भएको कम्प्युटर /चित्र ● बहु सञ्चार साधन प्रस्तुतीकरण सेट । ● बिजुलीको सुविधा/पानीको सुविधा/यातायात साधनहरू
पढ्ने सामानहरू	
<ul style="list-style-type: none"> ● बजारमा पाइने प्रशिक्षकले छान्नु भएको सम्बन्धित पाठ्यपुस्तकहरू मानुयल र सन्दर्भ पुस्तकहरू । ● प्रशिक्षकले तयार पारेका सम्बन्धित किताब र मानुयलहरू । 	<ul style="list-style-type: none"> ● प्रशिक्षकले बनाउनु भएको/तयार गर्नु भएको नोट्स/ हेन्डआउट । ● इन्टरनेटबाट खोजिएका पढ्ने सामग्रीहरू । ● “हर्ब्स पोडक्सन” को प्रकाशन र प्रोसेसिङ्ग कम्पनी. लिमिटेड., काठमाण्डौ ।

एनेक्स: साधारण मोड्युल

मोड्युल ५ : साधारण मोड्युल	
वर्णन	यो मोड्यूलले प्रयोगात्मक गणित, व्यवसाय स्वास्थ्य र सुरक्षा, प्राथमिक चिकित्सा, एच आइ भि/एड्स, संचार एवं सानो व्यवसाय व्यवस्थापन सम्बन्धी ज्ञान र सीप प्रदान गर्छ ।
उद्देश्य	यो मोड्यूल सिकेपछि प्रशिक्षार्थीहरू देहायका काम गर्न योग्य हुनेछन् <ul style="list-style-type: none"> • व्यवसायसँग सम्बन्धित सामान्य गणितीय हिसाब गर्न । • यो व्यवसायसँग सम्बन्धित खतराको परिचित हुन । • व्यवसाय स्वास्थ्य र सुरक्षाको लागि रोकथामको उपाय गर्न । • प्राथमिक चिकित्सा संचालन गर्न । • एच आइ भि/एड्सको रोकथामको उपाय गर्न । • अरुसँग व्यावसायिक कुराकानी/संचार गर्न । • सानो व्यवसाय व्यवस्थापन सम्बन्धी सीप प्रयोग गर्न ।
उप मोड्यूलहरू	<ul style="list-style-type: none"> • प्रयोगात्मक गणित • व्यावसायिक स्वास्थ्य र सुरक्षा • प्राथमिक चिकित्सा • एच आइ भि/एड्स • व्यावसायिक कुराकानी /संचार • सानो व्यवसाय व्यवस्था

सब मोड्युल : १ : प्रयोगात्मक गणित	
वर्णन	यस मोड्यूलमा व्यवसायसँग सम्बन्धित कार्य संचालन गर्दा प्रयोग हुने गणितीय हिसाब सम्बन्धी ज्ञान र सीप प्रदान गर्छ ।
उद्देश्य	यो मोड्यूलको अन्तमा प्रशिक्षार्थीहरू देहायका काम गर्न योग्य हुनेछन् <ul style="list-style-type: none"> • व्यावसायिक काम प्रभावकारी रूपमा कार्य गर्न सामान्य गणितीय हिसाब गर्न ।
निर्दिष्ट कार्य:	प्रत्येक निर्दिष्ट कार्यमा निर्दिष्ट कार्य र सो निर्दिष्ट कार्य सम्पन्न गर्न आवश्यक पर्ने न्यूनतम प्राविधिक ज्ञान र त्यसका लागि आवश्यक पर्ने औजार, उपकरण र सामग्रीहरू दिइएका छन् ।
सैद्धान्तिक(४घण्टा)+प्रयोगात्मक (१६घण्टा)= जम्मा समय(२०घण्टा)	
प्रस्तावित घण्टा	
क.सं.	निर्दिष्ट कार्यहरू/सीपहरू
	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान:
	सै. प्र. जम्मा

१	व्यवसाय सुहाउँदो साधारण जोड गर ।	जोड <ul style="list-style-type: none"> • अवधारणा • साधारण गणना • व्यावसायिक उपयोगिता 	०.२	०.८	१
२	व्यवसाय सुहाउँदो साधारण घटाउ गर	घटाऊ <ul style="list-style-type: none"> • अवधारणा • साधारण गणना • व्यावसायिक उपयोगिता 	०.२	०.८	१
३	व्यवसाय सुहाउँदो साधारण गुणन गर	गुणा <ul style="list-style-type: none"> • व्यवसायमा उपयोगिता • अवधारणा • साधारण गणना • व्यावसायिक उपयोगिता 	०.२	०.८	१
४	व्यवसाय सुहाउँदो साधारण भागा गर	भागा: <ul style="list-style-type: none"> • अवधारणा • साधारण गणना • व्यावसायिक उपयोगिता 	०.२	०.८	१
५	नाप लेऊ	नाप <ul style="list-style-type: none"> • अवधारणा • व्यावसायिक उपयोगिता 	०.२	०.८	१
६	नापको इकाइको परिवर्तन गर	नापको एकाइ <ul style="list-style-type: none"> • अवधारणा • नापको एकाइ • एकाइ परिवर्तन • व्यावसायिक उपयोगिता 	०.२	०.८	१
७	नापको तापक्रमको एकाइ परिवर्तन गर	तापक्रमको नापको इकाइ परिवर्तन <ul style="list-style-type: none"> • अवधारणा • एकाइ • एकाइ परिवर्तन • व्यावसायिक उपयोगिता 	०.२	०.८	१
८	क्षेत्रफल निकाल	क्षेत्रफल:	०.२	०.८	१

		<ul style="list-style-type: none"> • अवधारणा • सूत्र • गणना • व्यावसायिक उपयोगिता 			
९	आयतन निकाल	आयतन <ul style="list-style-type: none"> • अवधारणा • सूत्र • गणना • व्यावसायिक उपयोगिता 	०.२	०.८	१
१०	तौलको हिसाब गर	तौल: <ul style="list-style-type: none"> • अवधारणा • सूत्र • गणना • व्यावसायिक उपयोगिता 	०.२	०.८	१
११	प्रतिशत निकाल	प्रतिशत: <ul style="list-style-type: none"> • अवधारणा • सूत्र • गणना • व्यावसायिक उपयोगिता 	०.२	०.८	१
१२	अनुपात र समानुपात निकाल	अनुपात र समानुपात: <ul style="list-style-type: none"> • अवधारणा • सूत्र • गणना • व्यावसायिक उपयोगिता 	०.२	०.८	१
१३	पाइथागोरस सूत्र लगाएर हिसाब गर	पाइथागोरस सूत्र <ul style="list-style-type: none"> • अवधारणा • सूत्र • गणना • व्यावसायिक उपयोगिता 	०.२	०.८	१
१४	ऐकिक नियमको हिसाब गर	ऐकिक नियम <ul style="list-style-type: none"> • अवधारणा • सूत्र • गणना 	०.२	०.८	१

		<ul style="list-style-type: none"> • व्यावसायिक उपयोगिता 			
१५	साधारण ब्याजको हिसाब गर ।	साधारण ब्याज <ul style="list-style-type: none"> • अवधारणा • सूत्र • गणना • व्यावसायिक उपयोगिता 	०.२	०.८	१
१६	एकाइ मूल्य निकाल	एकाइ मूल्य <ul style="list-style-type: none"> • अवधारणा • सूत्र • गणना • व्यावसायिक उपयोगिता 	०.२	०.८	१
१७	प्रति एकाइको आय निकाल	प्रति एकाइ आय <ul style="list-style-type: none"> • अवधारणा • सूत्र • गणना • व्यावसायिक उपयोगिता 	०.२	०.८	१
१८	नाफा नोक्सान निकाल	नाफा नोक्सान <ul style="list-style-type: none"> • अवधारणा • सूत्र • गणना • व्यावसायिक उपयोगिता 	०.२	०.८	१
१९	बिल बनाउ	बिल बनाउने <ul style="list-style-type: none"> • अवधारणा • गणना • फर्म्याट • प्रक्रिया • व्यावसायिक उपयोगिता 	०.२	०.८	१
२०	साधारण बासलात (ब्याल्यान्स सिट) तयार गर	ब्यालेन्स सिट <ul style="list-style-type: none"> • अवधारणा • फर्म्याट • प्रक्रिया • व्यावसायिक उपयोगिता 	०.२	०.८	१
	जम्मा		४	१६	२०

सब मोड्युल : २ : व्यवसाय स्वास्थ्य र सुरक्षा

वर्णन

यस मोड्यूलले व्यवसाय संचालन गर्दा हुनसक्ने स्वास्थ्यको खराबी वा व्यवसाय संचालन गर्दा हुने रोगका बारेमा जानकारी दिँदै यस्ता खराबी हुन नदिन अपनाउनु पर्ने सुरक्षा सम्बन्धी ज्ञान र सीप प्रदान गर्छ ।

उद्देश्य

यस मोड्यूलको अन्तमा प्रशिक्षार्थिहरू देहायका काम गर्न योग्य हुनेछन्

- यो व्यवसाय सम्बन्धित स्वास्थ्य सम्बन्धी खतरासँग परिचित हुन ।
- व्यवसाय संचालन गर्दा हुने स्वास्थ्य सम्बन्धी खराबी र रोगमा सावधान रहन र यसको र सुरक्षाको उपाय प्रयोग गर्न ।

निर्दिष्ट कार्य: प्रत्येक निर्दिष्ट कार्यमा निर्दिष्ट कार्य र सो निर्दिष्ट कार्य सम्पन्न गर्न आवश्यक पर्ने न्यूनतम प्राविधिक ज्ञान र त्यसका लागि आवश्यक पर्ने औजार, उपकरण र सामग्रीहरू दिइएका छन् ।

सै (२घण्टा)+प्रयो(८घण्टा)= जम्मा समय (१०घण्टा)			प्रस्तावित (घण्टा)		
क्र.सं.	निर्दिष्ट कार्यहरू/सीपहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान:	सै.	प्र.	जम्मा
१	दुर्घटनाबाट हुने खतरासँग परिचित होऊ ।	दुर्घटनाबाट हुने खतरा: <ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा ● असरहरू ● जोखिम व्यवस्थित तर्गने प्रक्रिया ● सुरक्षा र सावधानी ● अभिलेख राख्ने तरिका 	०.२	०.८	१
२	भैतिक जोखिमसँग परिचित होऊ	भौतिक जोखिम: <ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा ● असरहरू ● जोखिम व्यवस्थित तर्गने प्रक्रिया ● सुरक्षा र सावधानी ● अभिलेख राख्ने तरिका 	०.२	०.८	१
३	रासायनिक जोखिमसँग परिचित होऊ	रासायनिक जोखिम: <ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा ● असरहरू ● जोखिम व्यवस्थित तर्गने प्रक्रिया ● सुरक्षा र सावधानी ● अभिलेख राख्ने तरिका 	०.२	०.८	१
४	जैविक जोखिमसँग	जैविक जोखिम:	०.२	०.८	१

	परिचित होऊ	<ul style="list-style-type: none"> • अवधारणा • असरहरू • जोखिम व्यवस्टिद्ध तगर्ने प्रक्रिया • सुरक्षा र सावधानी • अभिलेख राख्ने तरिका 			
५	इर्गोनोमिक्/मनोवैज्ञानिक/संस्थागत कारणसँग परिचित होऊ ।	इर्गोनोमिक्/मनोवैज्ञानिक/संस्थागत कारण: <ul style="list-style-type: none"> • अवधारणा • कारण <ul style="list-style-type: none"> ▪ इर्गोनोमिक् ▪ मनोवैज्ञानिक ▪ संस्थागत • असरहरू • जोखिम व्यवस्टिद्ध तगर्ने प्रक्रिया • उत्पन्नगर्ने खतरा • नियन्त्रण कार्यविधि । • सुरक्षा र सावधानी • अभिलेख राख्ने तरिका 	०.२	०.८	१
	उप जम्मा		१	४	४

व्यवसाय स्वास्थ्य र सुरक्षाको लागि रोकथामको उपाय अपनाऊ ।

क्र.सं.	निर्दिष्ट कार्यहरू/सीपहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान:	सै.	प्र.	जम्मा
१	सुरक्षित पहिरन लगाऊ ।	सुरक्षित पहिरन <ul style="list-style-type: none"> ☑ पहिचान । ☑ आवश्यकता । ☑ महत्व ☑ लगाउने तरिका । ☑ सुरक्षा र सावधानी 	०.२	०.५	०.७
२	काम गर्नु अगाडि कार्यस्थल/ठाँउको निरीक्षण गर ।	<ul style="list-style-type: none"> • कार्यस्थल निरीक्षण ☑ धारणा । ☑ आवश्यकता ☑ महत्व ☑ सिद्धान्त ☑ कार्यविधि । ☑ सुरक्षा र सावधानी ☑ अभिलेख राख्ने । 	०.२	०.५	०.७
३	प्रयोग गर्न अगाडि औजार/सामान/ उपकरण निरीक्षण गर ।	औजार/सामान/ उपकरणको निरीक्षण <ul style="list-style-type: none"> ☑ धारणा । ☑ आवश्यकता 	०.१	०.५	०.६

		☐ महत्व ☐ सिद्धान्त ☐ कार्यविधि । ☐ सुरक्षा र सावधानी ☐ अभिलेख राख्ने ।			
४	दुर्घटनाबाट हुने खतराबाट बच् ।	<u>दुर्घटनाबाट हुने खतराको रोकथाम</u> ☐ धारणा । ☐ आवश्यकता ☐ महत्व ☐ कार्यविधि । ☐ सुरक्षा र सावधानी ☐ अभिलेख राख्ने ।	०.१	०.५	०.६
५	हुनसक्ने भौतिक खतराबाट बच् ।	<u>शारीरिक खतराको रोकथाम</u> ☐ धारणा । ☐ आवश्यकता ☐ महत्व ☐ कार्यविधि । ☐ सुरक्षा र सावधानी ☐ अभिलेख राख्ने ।	०.१	०.५	०.६
६	हुनसक्ने रासायनिक खतराबाट बच् ।	<u>रासायनिक खतराको रोकथाम</u> ☐ धारणा । ☐ आवश्यकता ☐ महत्व ☐ कार्यविधि । ☐ सुरक्षा र सावधानी ☐ अभिलेख राख्ने ।	०.१	०.५	०.६
७	हुनसक्ने जविक खतराबाट बच् ।	<u>जैविक खतराको रोकथाम</u> ☐ धारणा । ☐ आवश्यकता ☐ महत्व ☐ कार्यविधि । ☐ सुरक्षा र सावधानी ☐ अभिलेख राख्ने ।	०.१	०.५	०.६
८	खतरा उत्पन्न हुनसक्ने इर्गोनोमिक/मनोवैज्ञानिक/संस्थागत समस्याहरूबाट	<u>खतरा उत्पन्न हुनसक्ने इर्गोनोमिक/मनोवैज्ञानिक/संस्थागत कारणहरू</u> • धारणा ।	०.१	०.५	०.६

	बच ।	<ul style="list-style-type: none"> • कारणहरू <ul style="list-style-type: none"> • इर्गोनोमिक् • मनोवैज्ञाविक र • संस्थागत • समस्या/खतराबाट बच्ने उपायहरू । <ul style="list-style-type: none"> • इर्गोनोमिक् • मनोवैज्ञाविक • संस्थागत • अभिलेख राख्ने तरिका 			
	उप जम्मा		१	४	५
	जम्मा		२	८	१०

सब मोड्युल : ३ : प्राथमिक चिकित्सा

वर्णन

यस मोडचूलले व्यवसाय संचालनमा हुनसक्ने स्वास्थ्यसंग सम्बन्धित विभिन्न किसिमका खतरा वा दुर्घटनामा परेका व्यक्तिहरूलाई उपचारका लागि सुविधा सम्पन्न हस्पिटल वा औषधालयमा पुऱ्याउनु अधि गरिने प्राथमिक चिकित्सा सम्बन्धी ज्ञान र सीप प्रदान गर्छ ।

उद्देश्य

यस मोडचूलको अन्तमा प्रशिक्षार्थिहरू देहायका कुरा संचालन गर्न योग्य हुनेछन्

- प्राथमिक चिकित्सा गर्न ।

निर्दिष्ट कार्य: प्रत्येक निर्दिष्ट कार्यमा निर्दिष्ट कार्य र सो निर्दिष्ट कार्य सम्पन्न गर्न आवश्यक पर्ने न्यूनतम प्राविधिक ज्ञान र त्यसका लागि आवश्यक पर्ने औजार, उपकरण र सामग्रीहरू दिइएका छन् ।

सैद्धान्तिक (१घण्टा)+ प्रयोगात्मक (४घण्टा)= जम्मा समय (५घण्टा)			समय (घण्टा)		
क्र.सं.	निर्दिष्ट कार्यहरू/सीपहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान:	सै.	प्र.	जम्मा
१	सामान्य ड्रेसिङ्ग गर	ड्रेसिङ्ग <ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा ● आवश्यकता ● महत्व ● सामानहरू ● प्रक्रियाहरू ● सुरक्षा र सावधानीहरू ● अभिलेख राख्ने तरिका 	०.१	०.४	०.५
२	सामान्य पट्टी बाँध ।	सामान्य पट्टी <ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा ● आवश्यकता ● महत्व ● बाँध्ने प्रक्रिया ● सुरक्षा र सावधानीहरू ● अभिलेख राख्ने तरिका 	०.१	०.४	०.५
३	घाउको प्राथमिक उपचार गर ।	घाउको प्राथमिक उपचार <ul style="list-style-type: none"> ● अवधारणा ● आवश्यकता ● महत्व ● प्रक्रिया ● सुरक्षा र सावधानीहरू ● अभिलेख राख्ने तरिका 	०.१	०.४	०.५

४	आगो/रसायनले पोलेको प्राथमिक उपचार गर ।	पोलेको प्रथमिक उपचार <ul style="list-style-type: none"> • अवधारणा • आवश्यकता • महत्व • प्रक्रिया • सुरक्षा र सावधानीहरू • अभिलेख राख्ने तरिका 	०.१	०.४	०.५
५	चोट/काटेको प्राथमिक उपचार गर ।	घाऊ चोट/काटेको प्राथमिक उपचार <ul style="list-style-type: none"> • अवधारणा • आवश्यकता • महत्व • प्रक्रिया • सुरक्षा र सावधानीहरू • अभिलेख राख्ने तरिका 	०.१	०.४	०.५
६	हाड भाच्चिएको लागि प्राथमिक उपचार गर ।	हाड भाच्चिएको प्राथमिक उपचार <ul style="list-style-type: none"> • अवधारणा • आवश्यकता • प्रक्रियाहरू • सावधानीहरू • अभिलेख राख्ने तरिका 	०.१	०.४	०.५
७	रक्तस्रावको प्राथमिक उपचार गर ।	रक्तस्रावको प्राथमिक उपचार <ul style="list-style-type: none"> • अवधारणा • आवश्यकता • प्रक्रियाहरू • सावधानीहरू • अभिलेख राख्ने तरिका 	०.१	०.४	०.५
८	किराको टोकाइको प्राथमिक उपचार गर ।	किराको टोकाईको प्राथमिक उपचार <ul style="list-style-type: none"> • अवधारणा • आवश्यकता • प्रक्रियाहरू • सावधानीहरू • अभिलेख राख्ने तरिका 	०.०५	०.२०	०.२५
९	जनवारको टोकाइको प्राथमिक उपचार गर ।	जनवारको टोकाईको प्राथमिक उपचार <ul style="list-style-type: none"> • अवधारणा • आवश्यकता 	०.०५	०.२०	०.२५

		<ul style="list-style-type: none"> • प्रक्रियाहरू • सावधानीहरू • अभिलेख राख्ने तरिका 			
१०	चिसोले शरीरमा पारेको चोटको प्राथमिक उपचार गर ।	तुषारोले खाएकोको प्राथमिक उपचार <ul style="list-style-type: none"> • अवधारणा • आवश्यकता • प्रक्रियाहरू • सावधानीहरू • अभिलेख राख्ने तरिका 	०.०५	०.२०	०.२५
११	सामान्य बिष खाएको प्राथमिक उपचार गर ।	बिषपानको प्राथमिक उपचार <ul style="list-style-type: none"> • अवधारणा • आवश्यकता • प्रक्रियाहरू • सावधानीहरू • अभिलेख राख्ने तरिका 	०.०५	०.२०	०.२५
१२	विद्युतीय झटकाको लागि प्राथमिक उपचार गर ।	विद्युतीय झडकाको प्राथमिक उपचार <ul style="list-style-type: none"> • अवधारणा • आवश्यकता • प्रक्रियाहरू • सावधानीहरू • अभिलेख राख्ने तरिका 	०.०५	०.२०	०.२५
१३	निसास्सिनु/डुब्लुको प्राथमिक उपचार गर ।	निसासिएको/डुबेकोको प्राथमिक उपचार <ul style="list-style-type: none"> • अवधारणा • आवश्यकता • प्रक्रियाहरू • सावधानीहरू • अभिलेख राख्ने तरिका 	०.०५	०.२०	०.२५
	जम्मा:		१	४	५

सब मोड्युल ४ : एच आइ भि/एड्स

वर्णन					
यस्ले एच आइ भि/एड्स सँग सम्बन्धित रोकथाम गर्ने सुरक्षित उपाय साथै त्यस्को व्यवस्था सम्बन्धी ज्ञान र सीप प्रदान गर्छ ।					
उद्देश्य					
यस मोड्यूलको अन्तमा प्रशिक्षार्थिहरू देहायका काम गर्न योग्य हुनेछन्					
<ul style="list-style-type: none"> • एच आइ भि/एड्सको धारणा अवस्था बुझाउन । • एच आइ भि/एड्सको लागि रोकथामको उपाय गर्न । 					
निर्दिष्ट कार्य: प्रत्येक निर्दिष्ट कार्यमा निर्दिष्ट कार्य र सो निर्दिष्ट कार्य सम्पन्न गर्न आवश्यक पर्ने न्यूनतम प्राविधिक ज्ञान र त्यसका लागि आवश्यक पर्ने औजार, उपकरण र सामग्रीहरू दिइएका छन् ।					
सैद्धान्तिक (१घण्टा)+ प्रयोगात्मक (४घण्टा)= जम्मा समय (५घण्टा)				प्रस्तावित (घण्टा)	
क्र.सं.	निर्दिष्ट कार्यहरू/सीपहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान:	सै.	प्र.	जम्मा
१	१ एच आइ भि/एड्सको धारणा बताऊ २. एच.आइ.भी.को परिभाषा गर ३. एच.आइ.भी सने कारणहरूको सूची बनाऊ ४. एच.आइ.भी संक्रमित ब्यक्तिको लक्षण र संकेतहरूको सूची बनाऊ ५. एच.आइ.भी को चरणहरूको सूची ६. एड्सको परिभाषा देऊ ७. एड्सको लक्षण र संकेतहरूको सूची बनाऊ <ul style="list-style-type: none"> • विश्वव्यापी एच आइ भि/एड्सको हालको अवस्थाको सूची बनाऊ । ९. एच.आइ.भी/एडस् फरकहरूको सूची बनाऊ	एच आइ भि <ul style="list-style-type: none"> • परिभाषा • लक्षण र संकेत • सने कारणहरू • चरणहरू • एच आइ भि/एड्सको हालको अवस्था ।(राष्ट्रिय, अन्तरराष्ट्रिय) एड्स: <ul style="list-style-type: none"> • परिभाषा • लक्षण र संकेत • सने कारणहरू • चरणहरू • एच आइ भि/एड्सको हालको अवस्था ।(राष्ट्रिय, अन्तरराष्ट्रिय) • एच.आइ.भी/एड्स बीचका फरकहरू 	०.५	२	२.५
२	एच आइ भि/ एड्सको रोकथामको लागि सुरक्षित उपाय अपनाऊ १. एकमात्र साथीसंग	एच आइ भि.को रोकथाम <ul style="list-style-type: none"> ▪ सुरक्षित सम्भोग । ▪ सुरक्षित सम्भोग निश्चित गर । 	०.५	२	२.५

	<p>सम्भोग गर ।</p> <p>२. सुरक्षित सम्भोग निश्चित गर ।</p> <p>३. जीवन साथी बाहेक अरुसँगको सम्भोग (यौन सम्पर्क) मा प्रत्येकपल्ट सावधानीसँग अनिवार्य कन्डम प्रयोग गर ।</p> <p>४. एच आइ भि संक्रमित व्यक्तिको सिरिन्ज, निडल र छाला छेडेको औजारबाट टाढा रहु ।</p> <p>५. दाँत माभ्ने ब्रस्, रेजर ब्लेड जस्ता रगत दूषित हुने सामानबाट बच ।</p> <p>६. रगत लागेको लुगा चलाउदा होशियार होऊ ।</p> <p>७. सकारात्मक स्वास्थ्य व्यवहार अपनाऊ ।</p> <p>८. एच आइ भि भए नभएको जाँचन रगत जाँचन देऊ ।</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ जीवनमा एक साथी बाहेक अरुसँगको सम्भोगमा कन्डमको प्रयोग । ▪ एच आइ भि संक्रमित व्यक्तिको सिरिन्ज, निडल र छाला छेडेको औजारको प्रयोगमा होशियारी ▪ दाँत माभ्ने ब्रस्, रेजर ब्लेड जस्ता रगत दूषित हुने सामानको प्रयोगमा होशियारी । ▪ रगत लागेको लुगाको प्रयोगमा होशियारी । ▪ सकारात्मक स्वास्थ्य व्यवहार अपनाउने प्रक्रिया । ▪ एच आइ भि भए नभएको जाँचन रगत जाँचनुपर्ने कारण । <p>एड्सको रोकथाम</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ सुरक्षित सम्भोग । ▪ सुरक्षित सम्भोग निश्चित गर । ▪ जीवनमा एक साथी बाहेक अरुसँगको सम्भोगमा कन्डमको प्रयोग । ▪ एच आइ भि संक्रमित व्यक्तिको सिरिन्ज, निडल र छाला छेडेको औजारको प्रयोगमा होशियारी ▪ दाँत माभ्ने ब्रस्, रेजर ब्लेड जस्ता रगत दूषित हुने सामानको प्रयोगमा होशियारी । ▪ रगत लागेको लुगाको प्रयोगमा होशियारी । ▪ सकारात्मक स्वास्थ्य व्यवहार अपनाउने प्रक्रिया । ▪ एड्स भए नभएको जाँचन रगत जाँचनुपर्ने कारण । 			
	जम्मा:		१	४	५

सब मोड्युल : ५ : संचार

वर्णन

यस्ले व्यवसाय सँग सम्बन्धित संचार सम्बन्धी ज्ञान र सीप प्रदान गर्छ । प्रत्येक निर्दिष्ट कार्य: प्रत्येक निर्दिष्ट कार्यमा निर्दिष्ट कार्य र सो निर्दिष्ट कार्य सम्पन्न गर्न आवश्यक पर्ने न्यूनतम प्राविधिक ज्ञान र त्यसका लागि आवश्यक पर्ने औजार, उपकरण र सामग्रीहरू दिइएका छन् ।

उद्देश्य:

यस मोड्यूलको अन्तमा प्रशिक्षार्थीहरू देहायका काम गर्न योग्य हुनेछन्

- टेलिफोनमा वार्ता गर्न ।
- फाक्स चलाउन ।
- मेल चलाउन ।
- चिठी लेख्न ।
- मेमोस् टिप्स नोटस् नोटिस् लेख्न ।
- भित्रि संचार गर्न ।
- बाहिरि संचार गर्न ।
- मौखिक संचार गर्न ।
- लिखित संचार गर्न ।
- दान दिने व्यक्तिसँग कुरा गर्नु । पैसा दिने संस्थासँग कुरा गर्न ।
- सञ्चार माध्यमसँग संपर्क गर ।
- सूचना प्रचार गर्न ।
- नोकरीको आवेदन लेख्न ।
- सारांश तयार गर्न ।
- आफू भन्दा ठूलो व्यक्तिसँग कुरा गर्न ।
- आफू भन्दा सानो व्यक्तिसँग कुरा गर्न ।
- ग्राहकसँग सम्पर्क/सौदा/समझदारी गर्न ।
- औजार, सामानहरू र उपकरण माग गर्न /किन्न
- विदाको फर्म भर्न ।

निर्दिष्ट कार्य: प्रत्येक निर्दिष्ट कार्यमा निर्दिष्ट कार्य र सो निर्दिष्ट कार्य सम्पन्न गर्न आवश्यक पर्ने न्यूनतम प्राविधिक ज्ञान र त्यसका लागि आवश्यक पर्ने औजार, उपकरण र सामग्रीहरू दिइएका छन् ।

सैद्धान्तिक (२घण्टा)+प्रयोगात्मक (८घण्टा)=जम्मा समय (१०घण्टा)			प्रस्तावित समय (घण्टा)		
क्र.सं.	निर्दिष्ट कार्यहरू/सीपहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान:	सै.	प्र.	जम्मा
१	टेलिफोनमा कुरा गर ।	टेलिफोनमा कुरा ☐ धारणा, ☐ आवश्यकता ☐ महत्व । ☐ सिद्धान्त ☐ कार्यविधि । ☐ अभिनन्दन	०.१	०.४	०.५

		☐ वार्तालाप ☐ विदाई ☐ खबर टिप्पणे काम ☐ खबर दिने काम ☐ स्याहार संभार । ☐ सुरक्षा/सावधानीहरू ☐ अभिलेख राख्ने प्रक्रिया ।			
२	फ्याक्स मेसिन संचालन गर ।	फाक्स ☐ धारणा, ☐ आवश्यकता ☐ महत्व । ☐ सिद्धान्त ☐ कार्यविधि ☐ स्याहार संभार । ☐ सुरक्षा/सावधानीहरू ☐ अभिलेख राख्ने प्रक्रिया ।	०.१	०.४	०.५
३	दर्ता चलानी गर ।	दर्ता ☐ धारणा, ☐ आवश्यकता ☐ महत्व । ☐ सिद्धान्त ☐ कार्यविधि ☐ सुरक्षा/सावधानीहरू ☐ अभिलेख राख्ने प्रक्रिया । चलानी ☐ धारणा, ☐ आवश्यकता ☐ महत्व । ☐ सिद्धान्त ☐ कार्यविधि ☐ सुरक्षा/सावधानीहरू ☐ अभिलेख राख्ने प्रक्रिया ।	०.१	०.४	०.५
४	चिठी लेख ।	चिठी । ☐ धारणा, ☐ आवश्यकता ☐ महत्व । ☐ प्रकार । ☐ अंग वा भागहरू । ☐ ढाँचा ।	०.१	०.४	०.५

		☐ चिठ्ठी लेखन । ☐ सुरक्षा/सावधानीहरू ☐ अभिलेख राख्ने प्रक्रिया ।			
५	मेमोस्/टिप्स्/नोटस्/नोटिस् लेख ।	मेमोस्/टिप्स्/नोटस् नोटिस् लेखन । ☐ धारणा, ☐ आवश्यकता ☐ महत्व । ☐ मेमोस्/टिप्स्/नोटस्/नोटिस्को अंगको भाग । ☐ मेमोस्/टिप्स्/नोटस्/नोटिस्को ढाँचा । ☐ मेमोस्/टिप्स्/नोटस्/नोटिस् लेखन । ☐ सुरक्षा/सावधानीहरू ☐ अभिलेख राख्ने प्रक्रिया ।	०.१	०.४	०.५
६	सामान्य प्रतिवेदन तयार गर ।	प्रतिवेदन ☐ धारणा, ☐ आवश्यकता ☐ महत्व । ☐ भागहरू । ☐ प्रतिवेदनको ढाँचा । ☐ प्रतिवेदन लेखन । ☐ सुरक्षा/सावधानीहरू ☐ अभिलेख राख्ने प्रक्रिया ।	०.१	०.४	०.५
७	सामान्य प्रस्ताव तयार गर ।	प्रस्ताव ☐ धारणा, ☐ आवश्यकता ☐ महत्व । ☐ प्रस्तावको अंगको भाग । ☐ प्रस्तावको ढाँचा । ☐ प्रस्ताव लेखन । ☐ सुरक्षा/सावधानीहरू ☐ अभिलेख राख्ने प्रक्रिया ।	०.१	०.४	०.५
८	भित्री/बाहिरी संचार गर ।	भित्री/बाहिरी संचार ☐ धारणा, ☐ आवश्यकता ☐ महत्व । ☐ सिद्धान्त, ☐ कार्यविधि ☐ आवेदन ।	०.१	०.४	०.५

		☐ भित्री/संचार ☐ बाहिरी संचार ☐ सुरक्षा/सावधानीहरू ☐ अभिलेख राख्ने प्रक्रिया ।			
९	सिधा/तेर्सो संचार गर ।	ठाडो/तेर्सो संचार ☐ धारणा, ☐ आवश्यकता ☐ महत्व । ☐ सिद्धान्त, ☐ कार्यविधि ☐ ठाडो संचार ☐ तेर्सो संचार ☐ सुरक्षा/सावधानीहरू ☐ अभिलेख राख्ने प्रक्रिया ।	०.१	०.४	०.५
१०	मौखिक/लिखित संचार गर ।	मौखिक/लिखित संचार ☐ धारणा, ☐ आवश्यकता ☐ महत्व । ☐ सिद्धान्त, ☐ कार्यविधि ☐ मौखिक ☐ लिखित संचार ☐ अनाउनुपर्ने सुरक्षा/सावधानीहरू ☐ अभिलेख राख्ने प्रक्रिया ।	०.१	०.४	०.५
११	आर्थिक कारोबार गर्ने संस्थासँग संचार/संवाद गर ।	आर्थिक संस्थासँग संचार ☐ धारणा, ☐ आवश्यकता ☐ महत्व । ☐ सिद्धान्त, ☐ कार्यविधि ☐ आवेदन प्रक्रिया ☐ ऋण लिने तिर्ने संबन्धी कुराकानी ☐ सुरक्षा/सावधानीहरू ☐ अभिलेख राख्ने प्रक्रिया ।	०.१	०.४	०.५
१२	सञ्चार माध्यमसंग संचार गर	सञ्चार माध्यमसंग संचार ☐ धारणा,	०.१	०.४	०.५

		☐ आवश्यकता ☐ महत्व । ☐ सिद्धान्त, ☐ कार्यविधि ☐ सञ्चार माध्यमसंगका संचार ☐ सुरक्षा/सावधानीहरू ☐ अभिलेख राख्ने प्रक्रिया ।			
१३	सूचना (जानकारी) प्रचार/प्रसार गर ।	सूचना प्रचार/प्रसार ☐ धारणा, ☐ आवश्यकता ☐ महत्व । ☐ सिद्धान्त, ☐ कार्यविधि ☐ आवेदन । ☐ सूचना प्रचार ☐ सूचना प्रसार ☐ सुरक्षा/सावधानीहरू ☐ अभिलेख राख्ने प्रक्रिया ।	०.१	०.४	०.५
१४	नोकरीको आवेदन लेख ।	नोकरीको आवेदन ☐ धारणा, ☐ आवश्यकता ☐ महत्व । ☐ नोकरीको आवेदनको अंगहरू । ☐ नोकरीको आवेदनको ढाँचा । ☐ नोकरीको आवेदन लेख्दै । ☐ सुरक्षा/सावधानीहरू ☐ अभिलेख राख्ने प्रक्रिया ।	०.१	०.४	०.५
१५	व्यक्तिगत विवरण (बायो डाटा) तयार गर ।	व्यक्तिगत विवरण ☐ धारणा, ☐ आवश्यकता ☐ महत्व । ☐ भागहरू । ☐ ढाँचा । ☐ लेखन । ☐ सुरक्षा/सावधानीहरू ☐ अभिलेख राख्ने प्रक्रिया ।	०.१	०.४	०.५
१६	आफूभन्दा माथिल्लो ओहदाका पदाधिकारीसँग संचार गर ।	उच्च पदाधिकारीसँग कुराकानी ☐ धारणा, ☐ आवश्यकता ☐ महत्व ।	०.१	०.४	०.५

		☐ सिद्धान्त, ☐ कार्यविधि ☐ कुराकानी प्रक्रिया ☐ सुरक्षा/सावधानीहरू ☐ अभिलेख राख्ने प्रक्रिया ।			
१७	आफू भन्दा तलका कर्मचारीसँग संचार गर ।	<u>सहयोगी कर्मचारीसँग कुराकानी</u> ☐ धारणा, ☐ आवश्यकता ☐ महत्व । ☐ सिद्धान्त, ☐ कार्यविधि ☐ कुराकानी प्रक्रिया ☐ सुरक्षा/सावधानीहरू ☐ अभिलेख राख्ने प्रक्रिया ।	०.१	०.४	०.५
१८	ग्राहक/स्टेक होल्डरसँग संचार गर ।	<u>ग्राहक/स्टेकहोल्डरसँग कुराकानी (संचार)</u> ☐ धारणा, ☐ आवश्यकता ☐ महत्व । ☐ सिद्धान्त, ☐ कार्यविधि ☐ कुराकानी वा संचार ☐ सुरक्षा/सावधानीहरू ☐ अभिलेख राख्ने प्रक्रिया ।	०.१	०.४	०.५
१९	औजार, सामानहरू र उपकरण अनुरोध गर/किन ।	<u>औजार, सामानहरू र उपकरणको माग/खरीद ।</u> ☐ धारणा, ☐ आवश्यकता ☐ महत्व । ☐ सिद्धान्त, ☐ औजार, सामानहरू र उपकरणको मागको कार्यविधि ☐ औजार, सामानहरू र उपकरणको खरीदको कार्यविधि ☐ सुरक्षा/सावधानीहरू ☐ अभिलेख राख्ने प्रक्रिया ।	०.१	०.४	०.५
२०	विदाको फर्म भर ।	<u>विदाको निवेदन</u> ☐ धारणा, ☐ आवश्यकता ☐ महत्व ।	०.१	०.४	०.५

		☐ सिद्धान्त, ☐ फाराम ☐ विदाको निवेदन फाराम भर्ने तरिका ☐ विदा स्वीकृतिको प्रक्रिया ☐ सुरक्षा/सावधानीहरू ☐ अभिलेख राख्ने प्रक्रिया ।			
		जम्मा	२	८	१०

Entrepreneurship Development

Total: 40 hrs

Theory: 18 hrs

Practical: 22 hrs

Course description

This course is designed to impart the knowledge and skills necessary for micro enterprise or a business unit of self-employment startup. The entire course intends to introduce enterprise, finding suitable business ideas and developing business idea to formulation of business plan.

Course objectives

After completion of this course, students will be able to:

1. Understand concept of enterprise and self-employment
2. Explore suitable business idea matching to self
3. Learn to prepare business plan
4. Learn to keep preliminary business record

S.No.	Task statements	Related technical knowledge	Time (hrs)		
			T	P	Tot.
1.	State the concept of business/enterprises	<ul style="list-style-type: none"> • Introduction to business/enterprise • Classification of business/enterprises • Overview of MSMEs(Micro, Small and Medium Enterprises) in Nepal • Cost & Benefits of self-employment/salaried job 	4		4
2.	Grow entrepreneurial attitudes	<ul style="list-style-type: none"> • Wheel of success • Risk taking attitude 	3		3
3.	Generate viable business ideas	<ul style="list-style-type: none"> • Business idea generation • Evaluation of business ideas 	1	2	3
S.No.	Task statements	Related technical knowledge	Time (hrs)		
4.	Prepare business plan	<ul style="list-style-type: none"> • Concept of market and marketing • Description of product or service • Selection of business location 	9	18	27

		<ul style="list-style-type: none"> • Estimation of market share • Promotional measures • Required fixed assets and cost • Required raw materials and costs • Operation process flow • Required human resource and cost • Office overhead and utilities • Working capital estimation and calculation of total finance required • Product costing and pricing • Cost benefit analysis (BEP, ROI) • Information collection method and guidelines • Individual business plan preparation and presentation 			
5.	Prepare basic business records	<ul style="list-style-type: none"> • Day book • Payable & receivable account 	1	2	3
Total:			18	22	40

Textbook:

क) प्रशिक्षकहरूका लागि निर्मित निर्देशिका तथा प्रशिक्षण सामग्री, प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालीम परिषद्, २०६९

ख) प्रशिक्षार्थीहरूका लागि निर्मित पाठ्यसामग्री तथा कार्यपुस्तिका, प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालीम परिषद् (अप्रकाशित), २०६९

Reference book:

Entrepreneur's Handbook, Technonet Asia, 1981

General Quality Indicators

Input Level

SN	Criteria	Objectively verifiable indicator (OVI)	Means of verification (MOV)
1	Mechanisms to identify training needs in the labour market:	<ul style="list-style-type: none"> Training Needs Assessment /Rapid Market Appraisal (or other appropriate method) is following standard methodology and depicts demand for skilled workers and their training needs at local level is conducted at least once per year. 	TNA or RMA report
		<ul style="list-style-type: none"> T&E regularly meets Chambers of Commerces, representatives of local businesses and bigger industries as well as actively participates in local employment and training review events. 	No. of meetings, list of participants and minutes of the meetings.
2	Schemes used to promote better access to VST:	<ul style="list-style-type: none"> Training announcements are disseminated widely through different media (e.g., Local FM, posters, local community organization etc.) 	Frequency and content of information broadcasted in media and through other channels
		<ul style="list-style-type: none"> Trainees are selected as per the trainee selection guideline of the programme. 	List of selected trainees (incl. detailed information on their eligibility as per the selection criteria).
3	Availability of training curriculum and manual:	<ul style="list-style-type: none"> Curriculum standardised by CTEVT is accessible to the instructors. 	Training event monitoring report
		<ul style="list-style-type: none"> Training manuals/materials are developed based on the CTEVT standard curriculum and are of relevance for the labour market. 	Training manuals/materials.
4	Selection of		

	Instructors:	<ul style="list-style-type: none"> • At least two 	Profile of instructors. Training event monitoring report
		<ul style="list-style-type: none"> • At least one of the two instructors has minimum TSLC with one year work experience or skill test level 2 pass with three years work experience 	Profile of all instructors
		<ul style="list-style-type: none"> • At least one of the two instructors successfully completed at least five day's customized TOT for level 1 and at least four days for elementary level conducted by a nationally recognised institute (such as TITI) 	Profile of all instructors
		<ul style="list-style-type: none"> • All instructors are oriented before training start on the overall programme as well as the use of the curriculum and manual(s). 	Pre training orientation report
5	Training Cycle Management:	<ul style="list-style-type: none"> • Timely preparation of training calender (start and end date of training, OJT placement plan, skill testing date, job placement plan and post-training support plan) 	Training calendar

Process Level

SN	Criteria	Objectively verifiable indicator (OVI)	Means of verification (MOV)
1.	Trainees' participation:	<ul style="list-style-type: none"> • Trainees are with regards to gender, caste, ethnicity, education level and geographical origin from the eligible target group. 	Database of trainees
		<ul style="list-style-type: none"> • Maximum 20 per group 	Database of trainees. Training event monitoring report

		<ul style="list-style-type: none"> Throughout the training at least 80% of the trainees are attending. 	<p>Trainee attendance sheet. Training event monitoring report</p>
2	Involvement of Instructors:	<ul style="list-style-type: none"> The trainee vs instructors ratio is during theoretical training maximum 20:1 and during practical training maximum 10:1. 	<p>Training event monitoring report. Training session plan</p>
3.	Physical Facilities	<ul style="list-style-type: none"> Adequate facilities as specified in the training programme document and fact sheet. At least two clean toilets separate for male and female with running water and soap. 	<p>Training event monitoring report</p>
		<ul style="list-style-type: none"> All tools and equipment have appropriate safety measures. Safety related information and checklist posted at the lab/ workshop. Trainers and trainees are instructed about health and safety measures. First aid box continuously replenished, clearly marked and accessible in the workshop. Trainers are instructed on how to provide first aid. 	<p>Training event monitoring report. Training session plan.</p>
4	Provisions for practical training	<ul style="list-style-type: none"> Ratio of theoretical and practical classes is 20:80 	<p>Training event monitoring report. Training session plan.</p>
		<ul style="list-style-type: none"> Each trainee practices all tasks on the respective equipment and/ or with the tools specified in the sector and occupation-wise quality standards. 	<p>Training event monitoring report. Training session plan.</p>
		<ul style="list-style-type: none"> Each trainee participates in OJT, industrial practice, exposure visits etc. as defined in the standard curriculum. 	<p>Training event monitoring report. List of OJT placement, industrial practice, exposure visits.</p>
5	Provisions for soft and business skills training	<ul style="list-style-type: none"> Trainees have access to training on labour rights, HIV/ AIDS & reproductive health, business skills training, life skills training and overseas 	<p>Training event monitoring report. Training session plan.</p>

		orientation as per their needs	
6	Instructional Plan and Implementation:	<ul style="list-style-type: none"> • Training is implemented in accordance with the training calendar. 	Training event monitoring report. Training calendar.
		<ul style="list-style-type: none"> • Lesson plan is developed based on curriculum and training calendar. Log book maintained. 	Training event monitoring report
		<ul style="list-style-type: none"> • Training follows the curriculum standardised by CTEVT and the respective manuals are used in the classroom by the instructor and trainees. 	Training session plan, Training event monitoring report
7	Provision of placement and counseling support:	<ul style="list-style-type: none"> • Placement and counselling support in place with adequate staffing 	Monitoring report
		<ul style="list-style-type: none"> • Experts from employers invited to trainee selection training and skill test. Employers provide OJT opportunities. Graduates are employed immediately after training. 	Monitoring report, Employment & Income verification report
		<ul style="list-style-type: none"> • Graduates are linked to financial institutions for access to loan/ seed money for enterprise development 	Monitoring report, MOU between training provider and financial institution(s)

Output Level

SN	Criteria	Objectively verifiable indicator (OVI)	Means of verification (MOV)
1	Completion rate of training:	<ul style="list-style-type: none"> • Not more than 10% drop-outs among trainees 	Trainee database
		<ul style="list-style-type: none"> • At least 90% of the trainees attend the skills test. 	NSTB skills test results
2	Skills testing	<ul style="list-style-type: none"> • At least 80% of the trainees pass the skills test. 	NSTB skills test results

Outcome Level

SN	Criteria	Objectively verifiable indicator (OVI)	Means of verification (MOV)
1	Placement rate of graduates		
		<ul style="list-style-type: none"> From each training event at least 60% of the graduates are employed. 	Income verification report/ Tracer study report
		<ul style="list-style-type: none"> Employed graduates earn at least the specified minimum income (if specified). 	Income verification report/ Tracer study report
2	Utilization of acquired skills at the workplace:		
		<ul style="list-style-type: none"> 90% of the employed graduates are in employment related to the occupational training. 	Income verification report/ Tracer study report
		<ul style="list-style-type: none"> At least 80% of the graduates and 70% of the employers are satisfied with the skills acquired in the training. 	Tracer study report. Employers survey